

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

FARKLI STATÜDEKİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SPOR YAPMA
ALİŞKANLIKLARI, EMPATİK EĞİLİM VE İLETİŞİM BECERİLERİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yunus TOPCU

TRABZON
Temmuz, 2019

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

FARKLI STATÜDEKİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SPOR YAPMA
ALİŞKANLIKLARI, EMPATİK EĞİLİM VE İLETİŞİM BECERİLERİNİN
İNCELENMESİ

Yunus TOPCU

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Mustafa BAŞ

TRABZON
Temmuz, 2019

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne

**Bu çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 05 / 07 / 2019**

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Mustafa BAŞ

Üye : Doç. Dr. Akın ÇELİK

Üye : Doç. Dr. Hayri AYDOĞAN

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

**Prof. Dr. Bülent GÜVEN
Enstitü Müdürü**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Yunus TOPCU

05 / 07 / 2019

ÖN SÖZ

Her alanda olduğu gibi sporda da empati ve iletişim becerisi oldukça önemlidir. Bir spor aktivitesinde çok farklı iletişim becerileri ve empatik beceriler ortaya konulmak zorundadır. Sporun insan hayatındaki yeri ve önemi ortadayken tüm çocuklar spora yönlendirilmektedir. Sporun insan ilişkilerini nasıl etkilediğini ortaya koymak adına böyle bir çalışma hazırladım

Tez sürecim boyunca bilgisini, desteğini, güler yüzünü ve hoşgörüsünü esirgemeyerek, büyük bir istekle başladığım araştırmama fikirleri, bilgi birikimi ve yönlendirmeleri ile katkı veren çok kıymetli tez danışman hocam Sayın Doç. Dr. Mustafa BAŞ hocama çok teşekkür ederim.

Yüksek Lisans sürecimde beni cesaretlendiren, destekleyen tüm arkadaşlarıma ve bu günlere gelmemde büyük emekleri olan anne ve babama ayrıca her zaman yanımda olan ve destekleyen eşime sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Temmuz, 2019
Yunus TOPCU

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VIII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	4
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları	4
1. 5. Tanımlar	5
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	6
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2. 2. Spor Kavramı ve Sporun Bireyler Üzerindeki Psikolojik, Fizyolojik ve Sosyal Etkileri Üzerine Açıklamalar	6
2. 2. 1. Spor	6
2. 2. 2. Sporun Bireyler Üzerindeki Psikolojik, Fizyolojik ve Sosyal Etkileri.....	9
2. 2. 3. Sportif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Faktörler	12
2. 2. 3. 1. Öğrencilerin Bulunduğu Çevredeki Kültürel Farklılıklar ve Cinsiyet.....	14
2. 2. 3. 2. Ailenin Ekonomik Durumu	14
2. 2. 3. 3. Okulun Sahip Olduğu Şartlar	14
2. 2. 3. 4. Öğretmenlerin Entelektüel ve Fiziksel Donanımları.....	15
2. 3. Empatik Eğilimler.....	15
2. 3. 1. Empatinin Tanımı ve Tarihçesi.....	15
2. 3. 2. Empatinin Bazı Kavramlarla İlişkisi.....	16
2. 3. 2. 1. Empati ve İçtenlik	16
2. 3. 2. 2. Empati ve Sezgisel Tanı	16

2. 3. 2. 3. Empati ve Sempati	16
2. 3. 2. 4. Empati ve Özdeşleşme.....	17
2. 3. 3. Empatik Becerinin Geliştirilmesi	17
2. 3. 4. Empatik Tepki Basamakları.....	18
2. 3. 5. Empatik Eğilim ve Empatik Beceri.....	19
2. 3. 6. Spor ve Empati	22
2. 4. İletişim Becerileri	23
2. 4. 1. İletişim Kavramı	23
2. 4. 2. İletişim Becerileri ve İşlevleri	24
2. 4. 4. İletişim Modeli	26
2. 4. 5. İletişim Sınıflamaları.....	26
2. 4. 5. 1. Kişilerarası İletişim.....	26
2. 4. 5. 2. Sınıf İletişimi.....	27
2. 4. 6. İletişim ve Spor	27
2. 5. Literatür Taramasının Sonucu	28
2. 5. 1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	28
2. 5. 2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	29
3. YÖNTEM	30
3. 1. Araştırma Modeli	30
3. 2. Evren ve Örneklem.....	30
3. 3. Verilerin Toplanması.....	31
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları	31
3. 3. 1. 1. Kişisel Bilgiler Formu	31
3. 3. 1. 2. İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ).....	32
3. 3. 1. 3. Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ).....	32
3. 3. 2. Veri Toplama Süreci	33
3. 4. Verilerinin Analizi.....	33
4. BULGULAR.....	34
4. 1. Öğrencilerin Demografik ve Spora Ait Özelliklerinin Dağılımına İlişkin Bulgular	34
4. 2. Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular	37
4. 3. Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Demografik Özelliklere Göre İlişkileri	38

4. 4. Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Spora Ait Özelliklere Göre İlişkileri	47
5. TARTIŞMA	52
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	56
6. 1. Sonuçlar	56
6. 2. Öneriler	58
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	58
6. 2. 2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	59
7. KAYNAKLAR	60
8. EKLER	67
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	72

ÖZET

Farklı Statüdeki Lise Öğrencilerinin Spor Yapma Alışkanlıkları Empatik Eğilim ve İletişim Becerilerinin İncelenmesi

Bu çalışmanın amacı; spor yapma alışkanlıklarına göre farklı statüdeki liselerde okuyan öğrencilerin empatik eğilimleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. İletişim becerileri ve empatik eğilim düzeylerinin okul türüne, Sınıfına, yaşa, cinsiyete, spor yaşına, spor türüne, sporculuk düzeyine göre incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Gümüşhane ili merkeze bağlı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören lise öğrencileri, örneklemini ise tesadüfi (Random) yöntemiyle ve çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden toplam 452 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırmada veri toplama araçları olarak, uzman kişi görüşü de alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ) ve Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ) kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen veriler lisanslı SPSS 20 paket programı ile analiz edilmiş olup, öğrencilerin demografik ve spora ait özelliklerinin dağılımı frekans analizi ile ifade edilmiştir. Araştırmada kullanılan İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutları ile Empatik Eğilim Ölçeğinden elde edilen puanların dağılımlarının normal dağılıma uygun olup olmadığının kontrolü Kolmogorov-Smirnov testi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılım gösteren öğrencilerin ölçeklerden ve alt boyutlardan dağılımı normal dağılım göstermediği için değişkenler içinde yer alan gruplar arası farklılıkların tespitinde parametrik olmayan testler olan Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal-Wallis H testi sonucunda gruplar arasındaki farklılıkların tespitinde parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testlerinden Dunn's testine başvurulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen bulguların analizi % 95 güven aralığı dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutları ile Empatik Eğilim Ölçeğinin güvenilirliği için Cronbach Alfa katsayısı kullanılmıştır.

Araştırmada lise türü ve spor yaşının öğrencilerin empati ve iletişim becerileri noktasında etkili olduğu ancak diğer başlıklara bakıldığında çok fazla farklılık olmadığı tespit edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Empati, İletişim, Lise, Spor, Öğrenci

ABSTRACT

Examining the empathic tendency communication skills and habit of doing physical exercise of pupils studying at different types of secondary schools

The aim of this study is to examine the relation between the empathic tendency of pupils studying at different types of secondary schools and their communication skills with regard to do physical exercise. Communication skills and the empathic tendency of pupils are examined in terms of school type, grade, age, gender, age of sport, type of sport and level of sportsmanship.

The population will be composed of pupils studying at secondary schools depending on the Ministry of National Education, centrum of Gümüşhane in 2018-2019 school year, as for the sample will be composed of 452 pupils in total, accepting to attend this study voluntarily and defined by random method. Empatic Tendency Scale (ETS) developed by Dökmen (1988) and Communcation Skills Scale (CSS) developed by Korkut-Owen ve Bugay (2014), personal information questionnaire developed by a researcher, receiving expert opinion are used as data collection tools in this study.

The data obtained is analysed by licenced SPSS 2.0 packaged software, the range of demographic characteristic of pupils and the range of their characteristic related to sport are represented by frequency analysis. The control of whether the range of points obtained by Empatic Tendency Scale, its sub-dimensions and Communcation Skills Scale used in the study match or not, is carried out with Kolmogorov-Smirnov test. For the range of pupils participating the study in terms of sub-dimensions and scales doesn't demonstrate the normal distribution, nonparametric tests, Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis H, are used for determination of difference between the groups taking part in variables. Being one of the nonparametric multiple comparisons tests, Dunn's test is applied for determination of difference between the groups as a result of Kruskal-Wallis H test. The findings of analysis in the scope of research is carried out taking account of % 95 confidence interval. Cronbach's alpha coefficient is used for the accuracy of Empatic Tendency Scale, its sub-dimensions and Communcation Skills Scale.

In this study, it is established that the type of secondary school and age of sport have an influence in relation to empathy and communication skills of pupils, on the other hand, there is no great differences considering the other titles.

Keywords: Communication, Empathy, High school, Sport, Student

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	İletişim Becerileri Ölçeğine Ait Özellikler	32
2.	Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı	34
3.	Öğrencilerin Spora Ait Özelliklerinin Dağılımı	36
4.	Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Değerlere Ait Özellikler.....	37
5.	Öğrencilerin Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlara Ait Özellikler.....	38
6.	Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlara Ait Normal Dağılım Sonuçları	38
7.	Öğrencilerin Cinsiyetine Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	38
8.	Öğrencilerin Yaşına Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	39
9.	Öğrencilerin Sınıfına Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	40
10.	Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	41
11.	Öğrencilerin Annenin Eğitim Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	42
12.	Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	43
13.	Öğrencilerin Annenin Meslek Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	44
14.	Öğrencilerin Babanın Meslek Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	45
15.	Öğrencilerin Annenin/Babanın Yaşama Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	46

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
16.	Öğrencilerin Anne ve Babanın Birlikte Yaşama Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	47
17.	Öğrencilerin Ailede Spor Yapan Birisinin Varlığı Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	47
18.	Öğrencilerin Spor Yapma Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	48
19.	Öğrencilerin Yapılan Spor Branşına Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	48
20.	Öğrencilerin Spor Düzeyine Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	49
21.	Öğrencilerin Spor Yaşına Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	50

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Turizm araştırmalarında örnekleme: bibliyometrik bir araştırma	31

KISALTMALAR LİSTESİ

EEÖ	: Empatik Eğilim Ölçeği
İBÖ	: İletişim Becerileri Ölçeği
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Min.	: Minimum
Max.	: Maksimum
n	: Kişi sayısı
F	: Frekans
%	: Yüzdeler oran
\bar{x}	: Ortalama
t	: Bağımsız örneklem t değeri
p	: Anlamlılık düzeyi

1. GİRİŞ

Spor, karakter ve kişilik bakımından insanın gelişmesini sağlayan, diğer yaşlılarına göre daha güçlü ve kendine güveni üst seviyede olan, öz benlik değerleri yerleşmiş, bedenen ve ruhen sağlığını bütünleştirici ve geliştirici araçlar bütünüdür (İşler, 2012). Spor bireylerin çok yönlü gelişimi için oldukça önemlidir. Spor, kişilik oluşmasında ve karakter özelliklerinin gelişmesinde eğitimcilerin önemle üzerinde durduğu bir disiplindir. Bununla birlikte bireyler spor sayesinde bir zümreye, bir topluluğa ya da bir kulübe aidiyet hissederek “yalnızlık” duygularından da kurtulabilmektedirler. Birey gönül verdiği takımı destekleyerek, o spor takımının başarı ve başarısızlığı karşısında onunla duygusal bütünlük sağlamasına vesile olan bir faaliyettir. Başarı durumunda tek başına bir coşku göstermezken grup olarak en üst seviyede tepkisini ortaya koyma durumudur. Sporun insanlar üzerindeki etkileri bu kadar önemli iken ve bu etkiler bilimsel çalışmalarla ortaya konmuşken toplumların spordan uzak durmaları yada sporu bir kenara bırakmaları mümkün değildir. Gelişmiş ülkelerde devletlerin spor politikaları vardır ve olmalıdır da. Ayrıca spor ekonomisi de bu kadar büyümüşken devletlerin ve toplumların sporu hayatlarının bir parçası haline getirmeleri kaçınılmazdır.

İnsanlar arasında ortaya çıkan ilişkilerin merkezinde iletişim kavramı yer almaktadır. İnsanların dünyaya gelmesi ve yaşamlarını kaybetmesi arasında geçen zamanın her döneminde iletişim kavramı önemini korumaktadır. Toplumun sağlıklı bir yapıya sahip olması ve insanlar arasında sağlıklı ilişkilerin kurulması adına da etkili iletişim süreçlerine gereksinim duyulmaktadır. Bireyler arasında mesajların doğru ve anlaşılır bir şekilde aktarılması ortaya çıkan iletişimin düzeyini göstermektedir. İçerisinde yer alınan çevre ve toplumdan bağımsız olarak iletişim kavramının doğru bir şekilde tanımlanması ve kaliteli bir iletişim sürecinin ortaya çıkması adına birtakım girişimlerde bulunulması gerekmektedir.

İnsanlar sosyal bir varlık olmaları nedeni ile iletişim kurma gereksinimi içerisindedir. İletişim becerilerinin temel unsurlarına hakim olan bireyler çevrelerinde yer alan insanlarla çok daha etkili iletişim kurabilmektedir. İletişim süreçlerinin ortaya çıkmasının temelinde ise ilişki içerisinde olma isteği yer almaktadır. Bireyler özellikle düşünsel ve materyal yaşantılarının devamlılığı adına sosyal ilişkiler geliştirmek durumundadır. Bu durumda söz konusu sosyal ilişkilerin ortaya çıkması ancak etkili iletişim süreçleri ile mümkün olmaktadır. Etkili bir iletişim sürecinde ise aktarılanlardan ziyade nasıl aktarıldığı önem arz etmektedir. Spor etkinlikleri içerisinde de sporcularla kurulan diyaloglarda kullanılmakta

olan sözcükler, tavırlar, jest ve mimikler sporcuların üzerinde farklı etkiler yaratabilmektedir (Yetim ve Cengiz, 2010).

Bireylerin çevresinde yer alan diğer insanların fikirlerini ve hislerini objektif bir anlayış içerisinde değerlendirebilme ve değerlendirmeler neticesinde bunları zihinlerinde canlandırabilme becerileri empati kavramı ile açıklanabilmektedir (Budak, 2005). Empati, bir kimsenin kendini karşısında bulunan kişinin yerine koyması ve böylece onun hislerini ve fikirlerini anlamasını ifade etmektedir. Ayrıca bireyin empati ile birlikte karşısındakinin hislerini ve fikirlerini anlamasıyla birlikte bunları anladığını karşı tarafa iletebilmesi de empatinin bir parçası olmaktadır. Bir kişiyle empati kurulabilmesi açısından bazı öğelerin varlığı gerekmektedir. Bu doğrultuda empati ile temin edilen öğelerin algılandığının karşı tarafa iletiyle ifade edilmesi gerekmektedir. Kişi empatiyle karşısındaki bireyin duygu, düşünce fikirlerini anlamışsa bile bunu ona göstermezse empati kurmuş sayılmayacaktır. Empatinin kurulabilmesi için karşıdaki kişinin hislerinin, düşüncelerinin ve fikirlerinin doğru anlaşılması gerekmektedir. Burada karşıdaki bireyin hem duygusal hem de zihinsel olarak algılanması önemlidir. Herkes çevresine ve diğer insanlara kendi düşünce ve görüşleri çerçevesinde bakmaktadır. Karşıdaki insanın tam olarak anlaşılabilmesi için çevreye, olaylara, durumlara ve nesnelere onun bakış açısından bakılması gerekmektedir. Ayrıca o kişinin bakış açısından bakarken, onun gibi anlamak ve algılamak önem arz etmektedir (Dökmen, 2005, 2009; Ural, 2010).

Empati kurabilen bireylerden oluşan toplumlarda insanlar arası ilişkiler daha sağlıklı olacaktır. İnsanların birbirini anlaması sevinçlerine, üzüntülerine ortak olabilmeleri daha sosyal daha duyarlı bir toplum haline gelebilme yolunda oldukça önemlidir.

Yapılan literatür taramasında bu alanda yeteri kadar çalışmanın yapılmadığı ayrıca bu bölgede bu alanda herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması çalışmamızın önemini ortaya koymaktadır. Lise seviyesinde yapılacak bu çalışma ortaokul öğrencilerin yönlendirilmesi noktasında referans olacaktır.

Araştırmamızın problem cümlesi ise şu şekilde oluşturulmuştur:

Farklı statüdeki liselerde okuyan öğrencilerin spor yapma alışkanlıklarının iletişim becerileri ve empatik eğilimleri arasında ilişki var mıdır?

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı farklı statüdeki liselerde okuyan öğrencilerin spor yapma alışkanlıklarına göre empatik eğilimleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır.

1. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin yaş değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin sınıf değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin lise türü değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin annenin eğitim durumu değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin babanın eğitim durumu değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin annenin mesleği değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin babanın mesleği değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
9. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin anne babanın yaşıyor olma değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
10. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin anne babanın birlikte yaşama değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
11. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin ailede spor yapan birinin olma değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
12. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin spor yapıyor olma değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
13. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin yapılan spor branşı değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
14. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin spor yapma düzeyi değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
15. Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin spor yaşı değişkenine göre Empatik eğilimleri ile İletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Spor yapma alışkanlıklarına göre lise öğrencilerinin empatik eğilim ve iletişim becerilerinin araştırılması ve incelenmesi önem taşımaktadır. Bu değerlerin elde edilmesi demek ilerleyen zamanlarda yapılacak olan çalışmalara ışık tutabilmesi açısından önem arz etmektedir. Çalışmamızdan elde edilen sonuçlar ortaokul çağındaki öğrencilerin spora yönlendirilmesi noktasında referans olabilecektir.

Mevcut çalışma ile bireylerin takım içerisindeki sınıf içerisindeki ya da sosyal çevresindeki arkadaşlarıyla olan iletişim ve ilişkilerinin daha sağlıklı olması ve çevresiyle daha pozitif ilişkiler kurabilmesi ve hayata daha pozitif bakabilmesi açısından önem arz etmektedir.

Yapılan literatür taraması sonucunda bu alanda fazlaca çalışmanın olmaması ayrıca bu bölgede hiç yapılmamış olması çalışmayı önemli kılmaktadır. Daha sonra bu alanda çalışma yapacak kişilere de yol göstermesi ve referans olması açısından çalışmamız önemlidir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir.

1. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırma lise düzeyinde eğitim öğretim hayatına devam eden 9, 10, 11, 12 sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
3. Araştırma Gümüşhane il merkezindeki liseler ile sınırlıdır.
4. Araştırma spor yapma alışkanlığı olan ve olmayan öğrencilerle sınırlıdır.
5. Araştırma elde edilen kaynaklardaki verilerle sınırlıdır.
6. Araştırma spor yapma alışkanlığı olan ve olmayan öğrencilerin empatik eğilimi ve iletişim becerilerinin incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.
7. Araştırma ulaşılabilecek 500 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin sorulara içtenlikle ve samimi bir şekilde cevap verdikleri varsayılmaktadır.
2. Araştırmadaki örneklem grubunun evreni temsil eder nitelikte olduğu varsayılmaktadır.
3. Araştırma konusu ile ilgili ulaşılan kaynaklardan elde edilen verilerin objektif değerlendirmeler olduğu varsayılmaktadır.

1. 5. Tanımlar

Spor: Karakter ve kişilik bakımından insanın gelişmesini sağlayan, diğer yaşlılarına göre daha güçlü ve kendine güveni üst seviyede olan, öz benlik değerleri yerleşmiş, bedenen ve ruhen sağlığını bütünleştirici ve geliştirici araçlar bütünüdür (İşler, 2012).

Empati: Bireylerin çevresinde yer alan diğer insanların fikirlerini ve hislerini objektif bir anlayış içerisinde değerlendirebilme ve değerlendirmeler neticesinde bunları zihinlerinde canlandırabilme becerileri empati kavramı ile açıklanabilmektedir (Budak, 2005).

İletişim: İletişim, bir ortam içerisinde olgu, durum, nesne gibi kavramlar üzerinde meydana gelen değişimleri haber veren, bireyler arasında bunlar arasında bilgilerin aktarılmasını sağlayan, sayılan unsurlara yönelik var olan tecrübelerden doğan, ortak duygulara sahip olan insanların bu duyguları paylaşmasına yardımcı olan yaşam içerisinde gelişen tutumlar, düşünceler ve duyguların bildirilmesi sürecidir (Bıçakçı, 1998).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmamızın hazırlandığı alanla ilişkisi bulunan terminoloji açıklanıp tanıtılmasına bu başlık altında yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıca; araştırma konusuyla alakalı yapılmış olan çalışmalar kısaca özetlenmiş ve literatür taramasından elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu bölümde konu 3 başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar spor, iletişim ve empati olarak oluşturulmuştur.

2. 2. Spor Kavramı ve Sporun Bireyler Üzerindeki Psikolojik, Fizyolojik ve Sosyal Etkileri Üzerine Açıklamalar

2. 2. 1. Spor

Bireylerin belirli sınırlılıklar ve düzenlemeler içerisinde motorik becerilerini, sosyal ve ruhsal davranışlarını fiziksel aktiviteler ile geliştirebildiği pedagojik, biyolojik ve sosyal etkinlikler olarak tanımlanabilmektedir (Orkunoğlu, 1985).

Bireylerin doğal çevresinin beşeri bir çevreye dönüşmesi sürecinde elde ettikleri becerileri geliştiren, çeşitli araçlar kullanılarak ya da herhangi bir araç kullanmadan, daha önceden belirlenen kurallar doğrultusunda, bireyler ya da gruplar halinde, boş zamanların değerlendirilmesi adına ya da zamanının tamamının ayrılması neticesinde uzmanlaşma amacı ile gerçekleştirilen etkinlikler spor kavramı ile açıklanmaktadır. Söz konusu etkinliklerin içeriğinde yer alan rekabetçi unsurlar, sosyal yapı, fiziksel ve ruhsal katkıları, dayanışmanın ortaya çıkması ve kültürel değerleri barındırması bireylere oldukça olumlu katkılar yapmaktadır. Bir başka tanım doğrultusunda ise; insanların doğal çevreleri ile mücadeleleri sırasında geliştirdikleri temel becerileri ve araçlı ya da araçsız savaş metotlarını bir zaman sonra boş zamanlarının artmasına bağlı olarak daha barışçıl bir anlayış içerisinde temel becerilere benzetmek sureti ile geliştirilen oyunlar ve çeşitli etkinlikler spor kavramını ortaya çıkarmaktadır (Yetim, 2005). Spor, kişinin çevresini insani bir çevre haline getirmeye çalışırken kendisinde topladığı becerileri geliştirmektedir. Belirlenen kurallar dâhilinde materyalle veya materyal olmadan bireyi veya topluca serbest zaman etkinliği içerisinde veya tüm zamanı kapsayarak meslek haline getirilerek yapılan, topluma kazandırıcı, ruh ve fiziki açıdan geliştiren, rekabet ruhunu oluşturan, bütünleştirici ve kültürel bir olgudur (Erkal, 1991).

Spor, ilgilenen (sporcu) için kazanma amacı olan teknik aynı zamanda fiziki çabaların tamamıdır. İzleyiciler açısından yarışma şeklinde yapılan estetik bir süreç olan spor, toplumun bütününe içine alan, aynı zamanda toplumun diğerlerinden farklılığını yansıtan ve duruma göre yönlendirme özelliği olan bir araçtır. Bu araç günümüzde en önemli toplumsal kurumlar biri olarak kabul edilmektedir. Spor, karakter ve kişilik bakımından insanın gelişmesini sağlayan, diğer yaşıtlarına göre daha güçlü ve kendine güveni üst seviyede olan, öz benlik değerleri yerleşmiş, beden ve ruhen sağlığını bütünleştirici ve geliştirici araçlar bütünüdür (İşler, 2012). Spor, insanın doğayla mücadele ederken kazanmış olduğu temel kabiliyetler ve geliştirdiği araçlı araçsız savaş yöntemleri ile yaşam standardını artıran bir faaliyetler bütünüdür.

Boş zamanın fazla olmasına paralel olarak tek ya da toplu bir şekilde barışçıl bir şekilde ve benzetim yoluyla, oyun, oyalanma ve iş yoğunluğundan uzaklaşma amacı ile kullanılması, estetik, teknik, fizik, yarışmacı ve toplumsal bir süreçtir (Fişek, 1998). Sporda temel unsur gerek ekonomik gerekse sosyal ve kültürel kalkınmanın ana hedefi olan insandır. Kişiliğin oluşumu, karakter özelliklerinin kazanılıp gelişmesine katkı sağlamaktadır. Beden ve ruh sağlığını geliştirerek bilgi, kabiliyet ve yetenek kazandırarak çevre ile uyumunu sağlamaktır.

Belirli kurallar dâhilinde kişileri, toplumları, uluslararası alanda barış ve birliktelik içerisinde mücadele etmesidir. Spor mücadele, rekabet, heyecan duyma, yarışma, üstün gelme gibi kavramları da içerir. Sözü edilen özelliklerden ötürü günümüzde spor çok amaçlı, oldukça faydalı, çok yönlü ve çok farklı boyutlar edinmiş ve evrensel bir hal almıştır (Yıldırım vd., 1996). Spor, ferdin doğal, psikolojik olarak sağlıklı gelişmesini sağlayan, toplum içerisindeki davranışları düzenleme görevini üstlenen, fiziksel ve ruhsal özellikleri belli bir seviyeye çıkaran biyolojik, pedagojik ve sosyolojik olgular topluluğudur (Orkunoğlu, 1985). Spor, ciddi olarak yapılan, kuralları olan ve takviyesi mümkün bir faaliyetler zinciridir. Bu faaliyetler; belirli kurallardan, kişinin kalite ve performans standartlarıyla bütünleşmiş bir durumdur. Bu doğrultuda pek çok sosyal faktörün de etkilediği fiziksel aktiviteler spor olarak adlandırılmaktadır (Voigt, 1998).

Bireylerin fiziksel ve ruhsal açıdan gelişmeleri yolunda, mücadele etme ruhunu belirlenen kurallara göre rekabet ölçüsü içerisinde, kişisel olarak yarışma, üstünlük kurma, heyecan yaşama, rekabet etme ve gerçek manasıyla gurup içerisinde başarı derecesini en üst mertebeye çıkarılması yolunda çaba göstermeleri sporun ana unsurlarıdır. Spor, bir taraftan yarışma, haz duyma, sağlıklı yaşama, estetik, oyun, eğlence aracı, diğer taraftan ise toplumlar ve kişiler arasında düzenleyici rol üstlenen bir olgudur. Spor, beden ve ruhun bütünlüğünü sağlayan bir sosyal davranıştır (Aracı, 1999). Spor toplum yaşamının, toplum

kültürünün doğal üyelerinden bir parçadır. Toplumda zaman içerisinde olan değişiklikler, spora verilen mana ve içeriği de değiştirmektedir.

İnsanoğlu doğayı tamamen olmasa bile gücünün yettiği ölçüde hükmü altına almıştır. Spor, fiziksel olarak üst seviyede faaliyet göstererek, insanı bedenen geliştiren araçtır (Güven, 1992). Yapılan tanımlar da anlaşılacağı gibi literatürde sporun birden çok tanımı bulunmaktadır. Bunun sebebi olaraktan insanların günlük yaşam içerisinde spora yükledikleri anlamların farklı olması yatmaktadır.

Akıncı (2007), sporu, dinç ve sağlıklı bir neslin yetişip gelişmesinde ana eğitim aracı olarak ön plana çıkarmıştır. Bireyin huzurlu ve mutlu bir şekilde yaşaması, bir bakıma ruh ve bedenen tam ve sürekli bir sağlığa sahip olması ile direkt ilişkilidir. Bireylerin yaşamlarını sağlıklı ve doğru bir şekilde sürdürebilmelerinde, fiziksel ve ruhsal gelişim göstermelerinde spor oldukça önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte, bireylerin yaşadıkları toplumlarda sosyal davranışlarını ve toplumlararası ilişkilerinin belirli bir sistem ve düzen içerisinde sürdürebilmelerinde de spor oldukça önemli bir faktördür. Erkal'a (1982), göre spor, bireyin doğal ortamını beşeri bir çevre haline getirirken, var olan kabiliyetlerini geliştiren belirli kurallara bağlı olarak araçlı ve araçsız yapılan hareketlerdir.

Gillet'e (1982) göre birey ve toplum olarak, gerek boş zaman faaliyetlerini gerekse tam zamanlı olarak meslekleştirerek, sosyalleştirici, toplumla bütünleştiren, insanı fizik ve ruh olarak geliştiren, rekabetin yanında dayanışmayı sağlayan kültürel bir kavramdır. Spor, kişilik oluşmasında ve karakter özelliklerinin gelişmesinde eğitimcilerin önemle üzerinde durduğu bir disiplindir. Yöneticilerin ise enerji biçimlendirmek ve mücadele etme duygusunu ortaya çıkarmak için kullandıkları bir yöntem şeklindedir. Bununla birlikte bireyler spor sayesinde bir zümreye, bir topluluğa ya da bir kulübe aidiyet hissederek "yalnızlık" duygularından da kurtulabilmektedirler. Birey gönül verdiği takımı destekleyerek, o spor takımının başarı ve başarısızlığı karşısında onunla duygusal bütünlük sağlamasına vesile olan bir faaliyettir. Başarı durumunda tek başına bir coşku göstermezken grup olarak en üst seviyede tepkisini ortaya koyma durumudur. Bunun için psikologlar spor branşlarına bir tür tedavi edici bir klinik olarak bakmaktadırlar (Tezcan, 1997).

Sporun vücuttaki sistemler üzerinde oluşturduğu etkilere bakıldığında; endokrin sistemde iç salgı bezlerinin dengesi ve çalışması, zihin sisteminde karar verebilme ve tepki verebilme, kalp dolaşım sistemlerinde devamlılık, morfolojide estetik ve fiziki mükemmellik ve hareket sistemlerinde ise birim, hareket, esneklik olarak ön plana çıkmaktadır (Ataman, 1974).

2. 2. 2. Sporun Bireyler Üzerindeki Psikolojik, Fizyolojik ve Sosyal Etkileri

Yalnızca bireylerin fiziksel ve psikolojik gelişim süreçlerinde spor etkinliklerinden yararlanılmamaktadır. Bunlara ek spor etkinlikleri, bireylerin yardımlaşma duygularının gelişmesinde ve sorumluluk bilinçlerinin artmasında da önemli bir etkiye sahiptir. Spor, fertleri ruhsal, fiziksel ve sosyolojik açıdan gelişimine olumlu etki eden aktivitelerdir (Aracı, 1992). Bireyler bütün olarak yetişmesi gerekmektedir. Bireyleri bütün yönüyle yetiştirip geliştirmek modern eğitimin ana ilkesidir. Beden eğitimi ve sporun fiziksel olarak gelişim amaçları; organizmayı fonksiyonel olarak üst seviyede etkinleştirmek, vücuda sağlıklı bir yaşam kazandırmaktır.

Bu amaç sadece beden eğitimi ve sporda bulunan bir durumdur. İnsanın yapısında hareket vardır. Hareketin temelinde adaleler ve kemik yapısı vardır. Bunların güçlenip gelişmesine hareket yardım eder. Kısaca, kemiklerin ve kasların gelişmesi için bedensel faaliyetler zorunludur (Yazarer, 2001). Enerjik olarak daha üst düzey bir organizma yapısı oluşturmaktır. Vücudun yağlanmasını ve kilo almayı engeller. Vücut yağ oranındaki dengeyi sağlar.

Vücuttaki salgı bezlerinin düzenli çalışmasını sağlayarak, bedenen yorulmayı geciktirir ve dinlenmeyi çabuklaştırır. Kalp ritmini düzenleyerek kalbi besleyen damarların genişlemesini sağlar (İnal,1998). Kalp-damar rahatsızlığının engellenen yollarından biri egzersiz yapmaktır. Egzersiz yapma esnasında kas-kalp arasında aktif rol alır. Hareket eden bireyin damarları yağdan temizlenir. Egzersiz, bireylerin rahatsızlığını azaltır veya tamamen ortadan kaldırır.

Egzersiz esnasında yüklenme genelde damarlara yüklendiği için damar hastalıklarına yakalanma riski minimuma iner. Boşaltım ve solunum sistemlerinde oluşması muhtemel hastalıkların önlenmesine yardımcı olur (Aracı, 1999). Bu doğrultuda beden eğitimi ve spor sağlığı etkileyen hastalıklardan, sakatlanmalardan ve kalp-kan sisteminde görülecek rahatsızlıkları önleyip iyileştirerek, daha sağlam iskelet-kas ve eklem oluşumuna ve aynı zamanda yüksek performans için yapılması gerekmektedir. Psikomotor gelişimdeki rolüne bakıldığında ise devinişsel gelişimin ömür boyu devam eden bir süreç olduğu bilinmektedir. Bu süreç, kaba becerilerde azalmaların kabiliyet ve becerilerin kazanılması gibi fiziksel değişimi öngören bir durumdur (Tamer,1998).

Karakuş'a (1999) göre fiziksel hareketler esnasında kasların organize edilmesi ve istendik hareketlerin amaçlarına uygun olarak yapılabilmesi, sinirsel merkezler ve direkt merkezi sinir sistemi ile ilişkilidir.

Kaslar farklı şekillerle uyarıldığı zaman doğal koşullar altında sinirler aracılığıyla sinir sisteminden gelen uyarıcılarla uyarılır (Özer ve Özer, 1998). Devinişsel gelişim özünde

kendini harekete dair davranışlardaki değişimler yoluyla ortaya koyar. Bu durum ise vücudun kontrol mekanizması başka bir deyişle sinir-kas sisteminin gelişmesi demektir.

Devinişsel gelişim yürüme, koşma, zıplama, tırmanma, yakalama vb. basit hareketlerin gelişiminde önemli rol oynar (Günay, 1999). Devinişsel becerilerin gelişimi aynı zamanda kişinin zihinsel, duygusal ve çevresel gelişim ile bağlantılıdır. Bu gelişim süreçleri birbirinden ayrı ayrı ele alınması düşünülemez. Psikomotor becerileri konusunda kendini yeterli düzeyde olduğunu fark eden birey fiziki etkinliklere ve spora karşı kendini motive edecektir. Böylece hem fiziki olarak hem de psikolojik olarak toplum içerisinde uyumlu bir birey olacaktır. Burada amaç bireyin topluma uyumunu sağlamaktır.

Hedefe ulaşma noktasında yapılan sportif hareket ve etkinlikler amaç değil araç olarak kullanılmaktadır. Bununla beraber işbirliğine dayalı çeşitli yarışmalar, oyunlar, dans etkinliği gibi etkinlikler de araç niteliğindedir (Akgün, 1992). Kabiliyet ve hareketlerin gelişimi bireydeki vücut yapısı, boy, kilo, hız, kuvvet, dayanıklılık, denge, koordinasyon, esneklik vb. özellikler ile birlikte duygusal ve zihinsel özellikleri ile ilişkilidir.

Psikomotor gelişim birikim isteyen ve yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Kabiliyet ve hareketlerin üstüne koyarak gelişmesi ve becerilerin üst düzeye ulaşması noktasında basamak olarak görülmektedir (Aracı, 2004). Bireyin kazanmış olduğu beceriler gruba olan aidaat hissini kuvvetlendirerek etkinliklerden zevk almasını sağlayacaktır.

Bireyler sahip olduğu yetenek ve kabiliyetler doğrultusunda yaptığı etkinliklerden haz duyar. Gerek beden eğitimi derslerinde gerekse spor etkinliğinde bireyin becerilerini geliştirecek çeşitli hareket ve çalışmalar ilgiyi artıracaktır. Bireyin kazanmış olduğu beceriler yaşam şeklini belirlediği gibi boş zamanlarını değerlendirmesine yardımcı olmaktadır (Tamer, 1998). Fiziksel psikomotor gelişimde de spor oldukça etkilidir. Sporda güç ve dayanıklılığı artırmak için önemli olan kalp-dolaşım sisteminin cevap vermesi kas sisteminin dayanıklı olmasına bağlıdır. Kalp, akciğer gibi dolaşım sisteminin dayanıklı olması orta ve uzun zaman devam eden spor etkinliğinin verimli olması için önemlidir.

Kas sisteminin fiziksel olarak kuvvetli oluşu; hızın ve kütlenin bir ürünüdür. Biyolojik olarak kuvvet ise, kasların hareketi ile karşılaşılan dirençlere tepki gösterme ve onları aşabilme yeteneğidir. Kas dayanıklılığı, spor hareketlerinin şiddetinin artırıldığı durumda kas yorgunluğunun en az seviyede olması durumudur. Esneklik, vücudun birden fazla eklemlerinin hareketi tam olarak yaparken o hareket dâhilindeki eklemlerin işlev görmesidir (Akgün, 1992). Vücut kompozisyonu tanımı, vücudun yağ oranı ile ilgilidir. Vücut kompozisyonu, yağsız vücut kütlesi ya da vücuttaki yağ kütlelerinden oluşmaktadır.

Psikomotor / Devinişsel hareketlerde; yeni kazanılmış olan tekniklerden ziyade bununla beraber aniden oluşan alışılmamış durumlarda sergilenen beceriler kilit rol oynamaktadır.

Vücutun dinamik ve statik hareketler sırasında istenilen pozisyonda olma becerisi denge ile açıklanmaktadır. Sürat, bireyin sıralı hareketleri tam ve hızlı bir şekilde yapabilmesi durumudur. Çeviklik, hareketlerin başlangıcından bitimine kadar mümkün olduğunca kısa zaman diliminde tamamlamasıdır. Güç, minimum zaman içerisinde, maksimum efor harcama becerisidir (Aracı, 1999). Sportif faaliyetlerde duygusal ve sosyal gelişim sürekli birbiri ile iletişim halindedir. Birey duygusal olarak gelişim sağladıktan sonra toplum içerisinde faydalı olabilir. Bu sebepten birey öncelikle kendini tanımalı ve duygusal olgunluğa ulaşmalı. Böylece topluma uyum sağlayabilir. Yapılan bütün spor etkinlikleri birey için birer deneyimdir ve duyguları barındırır. Sportif faaliyetler sayesinde birey duygularını dışa yansıtır. Azim, başarı, öfke, saldırma, savunma vb. duyguları göstererek bunları kontrolünü sağlamayı öğrenir (Tamer, 1998). Spor ve sportif faaliyetler bireysel olarak algılansa da temelinde toplumu kapsayan bir olgudur. Topluma ilgilendiren bu olgunun vazgeçilmezleri yarışma, rekabet, mücadele gibi kavramlardır.

Bireyin sportif faaliyetlere katılımı ayrıca benlik gelişimini de sağlamada öncüller arasındadır. Birey benlik duygusuna kendini başkaları ile kıyaslayarak ulaşır. Yeterli veya yetersiz olduğunu bu kıyaslama ile fark eder. Ayrıca benlik duygusu bireylerde toplum içinde etkin olma, sorumluluk alma, olayın neticesini kabullenme imkânı verir (Açak, 1997).

Bireyler kendi sorumluluklarını kavrayarak onları kabul etmeyi öğrenir. Tutum, beğenme ve değerlendirme gibi kavramları davranışlar yoluyla ifade etme imkânı bulur. Sportif faaliyetler sayesinde bireyler sosyal çevre oluşturarak kendini gerçekleştirme fırsatı bulur (Çakmakçı, 2001). Zihinsel gelişim açısından bakıldığında ise benzer bir durum söz konusudur. Vücutumuzda bulunan organlar ve sinir sistemi arasında akıl almaz derecede karmaşıklık olduğu gibi bunun yanında basit biçimde de açıklanabilir bir ilişki bulunmaktadır.

Fiziksel aktivitelerdeki her bir hareket, vücudun beyine saniyede binlerce uyarı göndermesine sebep olmaktadır. Beyin ise bu uyarıları toplayıp organize etme işini yapar. Bunları bütünleştirerek sınıflamasını yapar ve karar verir. Yapılan egzersiz ve çalışmalar vücut ve sinir sisteminin bu uyarıları bir bütünlük içerisinde depolamasını hızlandırır (Açak, 1997). Spor faaliyetleri esnasında öğrenilen yetenekler fiziksel açıdan olduğu gibi zihinsel ve psikolojik gelişimde de önemli katkılar getirmektedir. Psikolojik gelişim, bilginin kavranabilmesi ve saklanabilmesi ile ilgilidir. Zihinsel becerisi gelişen birey yorum yapma, çabuk ve doğru karar verme gibi yetenekleri geliştirir. Bir bireyin düşünme kabiliyeti ne kadar iyi ise o birey o kadar eğitilmiştir. Bilim düşünme kavramını, sadece düşünme olarak değil bedeni bir bütün olarak kapsayan olaylar olarak ele almaktadır (İnal, 1998).

Fiziki etkinlikler bireylerin beyin ve kasları arasında iletişim ve koordinasyon kurup düşünmeyi sağlamaktadır. Bir hareketi öğrenmek, sistematik şekilde otomatik olmayıp düşünmeyi gerektirmektedir. Bunun için zihnin hazır ve uyanık olması gerekmektedir. Düşünme olayı sadece fiziki kabiliyetlerin öğrenilmesi için gerekli değildir. Bilgi kavramı, aynı zamanda beceri ve yetenekleri öğrenilmesi için gerekli bilgileri de kapsamaktadır.

Kapsadığı bu bilgiler kural, teknik, yöntem ve terimlerin öğrenilmesi durumudur. Bütün hepsi göz önüne alındığında hareketin en kısa zamanda ve en iyi şekilde yapılması için gereklidir. Fiziki faaliyetler aracılığıyla birey fit ve sağlıklı vücut ve aynı zamanda alışılmış hareketleri düzgün bir şekilde yaparak bu ilkelerin yaşamındaki önemi kavrar.

Bireyler zayıf ve güçlü yönlerini tanıma olanaklarının birisi de spordur. Beceri öğrenilebilir bir kavram olduğu için, mantık yürütme, düşünme ve algılama gibi zihinsel eylemlere gereksinim vardır. Bireyler sportif etkinlikler yardımı ile sağlığın temel prensipleri ve hareketlerin insan yaşamındaki önemini kavramakta avantaj elde ederler. İnsan hareketlerin neticesinde, gelişim ve büyümedeki önemi hijyenik olma, hastalıklardan korunma, dengeli beslenme, faydalı sağlıklı alışkanlıklar kazanma vb. temel kavramlar konusunda bilgilendirilerek bilinçli bir şekilde yaşamını sürdürecektir (Aracı, 1999; İnal, 1998).

2. 2. 3. Sportif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Faktörler

Spor, toplum içerisindeki yaşam ve kültürü oluşturan organik bağlardan biridir. İlerleyen zaman içerisindeki toplumsal değişim, spor kavramına verilen anlam ve işlevselliğin değişmesine sebep olmuştur (İşler, 2005, 2012).

Ders dışı spor faaliyetleri, okulların eğitim-öğretim haftalık ders programları dışında kalan zaman bölümünde spor aktivitelerine katılmasıdır (Gündüz, 1997). Türkiye'de eğitim öğretim hizmeti veren özel ve resmi kurumlarda yapılan ders dışı faaliyetler genellikle spor üzerine yapılan faaliyetlerdir. Beden eğitimi ve spor alanında yapılan faaliyetler kişileri beden, ruh ve zihinsel anlamda gelişimini etkileyen faaliyetlerdir.

Bunun devamında ders dışı faaliyetlerde kazandığı bilgi, beceri ve doğru alışkanlıklarla birlikte, kişinin toplumda dürüst, ahlaklı, kişilik ve karakteri oluşmuş bireyler olma yolunda yapılan etkinlikler bütünüdür (Karaküçük, 1995). Haftalık ders programı içerisinde veya dışında yapılan spor aktiviteleri özellikle küçük yaşta çocuklar ve gençler için büyük önem arz etmektedir. Çocuk ve gençler için ders içi ve ders dışı zamanlarda yapılan spor etkinlikleri önem arz etmektedir.

Çocuk ve gençlerin boşa geçirdikleri zaman bireyi ruhsal olarak olumsuz etkileyeceği gibi topluma da zarar verir. Ders dışı kalan boş zamanın iyi değerlendirilmesi bireyin toplum açısından zararlı olan durumları ortadan kaldırır (Taşmektepligil, 1997). Dünyada gelişmiş ülkelerde toplumun sağlıklı, iradeli ve güçlü bireyler olması hedefi ile

beden eğitimi ve sporu, eğitimin tamamlayıcı parçası olarak görüp o şekilde yetişmelerine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Türkiye’de yaşayanların birçoğu örgün ve yaygın eğitim programlarında eğitim görmektedir. Bu sayı ülkenin nüfusunun 1/5’ini oluşturmaktadır. Öğrencilerin beden eğitimi, spor ve diğer sportif etkinlikler aracılığıyla beden, ruh ve fikir olarak sağlıklı aynı zamanda üreten ve nitelikli bireyler olarak yetişmeleri eğitim sistemimizin birinci önceliği olmalıdır. Burada en fazla üzerinde durulması gereken bitmek bilmeyen enerji ve potansiyele sahip gençleri ders içi ve ders dışı spor ve spor faaliyetlerine yönlendirmek ve onlara bu ortamı uygun hale getirmektir (Kirazlıoğlu, 1992). Ülkemizdeki her yaş grubunda spora yeni başlayan öğrencilerde görülen en büyük eksiklik bilinçli olarak spor yapmamalarıdır.

Spor bilimsel verilere dayanarak yapılan bir antrenman ve çalışma süreci içerisinde yapılmalıdır. İlkokuldan başlayıp üniversiteye kadar devam eden süreçte öğrencileri bu şekilde spor yapmalarına en büyük yardımcı beden eğitimi öğretmenleridir. Ülkede sporun yayılması ve geliştirilmesinde beden eğitimi öğretmenlerinin rolü büyüktür (Pehlivan, 1989).

Ülkemizde sporu kitlelere yaydığımız alanların başında ve en önemlisi okullardır. Günümüzdeki amatör sporcuların % 80’ini okullarda eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır (Ayakyay, 1992). Resmi ve özel eğitim kurumlarında beden eğitimi ve spor faaliyetleri programlarının etkin bir araç olarak kullanılması gerekmektedir.

Yapılan çalışmalar ülke sporunun dünya çapında başarı göstermesine ön ayak olacaktır. Çok kısa zamanda büyük değişim göstererek bu başarıyı sağlayan ülkelerden farkımız spora bilinçli ve sistemli olarak yaklaşmadığımızdan kaynaklanmaktadır. Bu değişimi yapmış sistemi kurmuş ve bunda ısrar eden ülkelerden Kanada, Almanya gibi ülkeler her yaşta ve herkes için spor mantığıyla hareket ederek spor okulları kurmuşlardır. Buralarda başarılı sporcular yetiştirmişlerdir. Dolayısıyla bugünkü başarıya ulaşmışlardır (Açıkada ve Ergen, 1987). Profesyonel ve amatör sporcuların oluşturduğu piramidin en tabanında okullarımız vardır. Burada sporun temel bilgilerinin doğru bir şekilde verilmesi ve yetenekli sporcuların tespit edilmesi önemlidir. Bunu yapmak için kurumlarımızın spor alt yapısının tam ve eksiksiz olarak sağlanması gerekmektedir. Buralarda amaç üst seviye sporcu yetiştirmek değil geniş bir alt yapı oluşturmak olmalıdır (Kirazlıoğlu, 1992). Okullarda ders dışı sportif etkinliklerin yapılmasına ve planlanmasına mani olan etkenler bulunmaktadır. Tatlıdil’ e (1993) göre bu etkenlerin bazıları şunlardır.

2. 2. 3. 1. Öğrencilerin Bulunduğu Çevredeki Kültürel Farklılıklar ve Cinsiyet

Sportif faaliyetlere etki eden faktörlerden bir diğeri cinsiyet ve öğrencilerin bulunduğu çevredeki kültürel faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Toplum içerisinde, kadınların sportif faaliyetlere katılma oranının az olmasının en önemli nedeni, yaşadığı toplumda kadının yerini ve durumunu belirleyen kültürel unsurlardan kaynaklanmaktadır. Bu unsurlar gerek aile içerisindeki kadının yeri konusunda, gerek okullaşma oranında önemli faktörlerden biridir. Erkek öğrenciler, kadın öğrencilere nazaran daha fazla faaliyetlere katılmaktadır. Ailelerin yerleşim yerleri göz önünde alındığında, köy ve kasabalarda yaşayan kadın öğrencilerin sportif faaliyetlere hiç katılmadığı, yalnızca haftada bir defa sporla uğraştığı görülmektedir. Erkeklerde bu duruma bakıldığında, şehirde yaşayanlarda çok fazla iken bu oran köy ve kasabalarda yaşayanlarda düşüş göstermektedir (Tatlidil, 1993).

2. 2. 3. 2. Ailenin Ekonomik Durumu

Sportif faaliyetlere katılım konusunda ailenin kabul etmeyecek bir yapıda olması olumsuz etkenlerden biridir. Diğer bir unsur ise maddi olanakları düşük ailelerde çocuklara yeterli imkân sağlanamamasıdır. Aileler öğrencileri faaliyetlere katılmaya teşvik etmelidir. Veli, öğrencinin katılacağı ders dışı sportif faaliyetleri araştırıp takip etmelidir. Veliler, organizasyonlarda etkin bir şekilde kullanılmalı görev ve sorumluluklar verilerek velinin ilgi ve desteği sağlanmalıdır (Karaküçük, 1995). Önceki dönemlerde herhangi bir spor yaşantısı olmayan anne babalar çocuğu olumsuz bir şekilde etkileyerek, çocuğun etkinliklere katılması konusunda olumsuz düşünmesine sebep olmaktadır. Veya bunun tersi, sporcu bir aileden gelen çocuk kapasitesinin üstünde bir sportif başarı göstermek gibi psikolojik baskıya maruz kalabilir. Bu iki davranış şeklide çocukları olumsuz yönde etkileyen ve faaliyetlere katılmasının engelleyen bir davranıştır (Tatlidil, 1993). Çocukların kişilik ve karakteri, olaylar karşısında davranışları yetiştiği aile ve toplumdan etkilenmektedir. Bu sebepten aileler çocuklarına uygun olan sporu seçmelerine yardımcı olmalı onları kazanma veya kaybetme durumlarında göstereceği davranışlar konusunda destek vermelidir.

2. 2. 3. 3. Okulun Sahip Olduğu Şartlar

Okulların fiziki açıdan yeterli olmaması, ders dışı faaliyetler için uygun hale getirilmemesi bu faaliyetleri olumsuz etkilemektedir. Ayrıca bu faaliyetlerin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınmadan seçilmesi olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencilerin talep ve istekleri, okulun genel durumu da göz önüne alınarak düzenlenmelidir. Haftalık

çizelgeler ders dışı faaliyetlere yer verilecek şekilde hazırlanmalıdır. Genelde ders dışı faaliyetler öğrencileri okul bahçesinde tutmakla sınırlandırılmaktadır. Bunun yerine okul çevresinde bulunan spor tesislerinin, salonların kullanımı konusunda çalışmalar yapılarak, okul-çevre işbirliği sağlanmalıdır.

2. 2. 3. 4. Öğretmenlerin Entelektüel ve Fiziksel Donanımları

Branş öğretmenlerinin, bilgi açısında yeterli donanıma sahip olmamaları, görevi icrada gerekli hassasiyeti göstermemeleri ve verdikleri derslerin yoğunluğunun yüksek olması durumları öğrenciler açısından sportif faaliyetlere katılımı direkt etkilemekte olan faktörlerdendir. Öğretmenler, öğrencilerin ders dışı zamanlarını nasıl değerlendirmesi gerektiğini, bunun kendilerine ve topluma olan faydalarını anlatmalıdır. Bu aşamada öğretmendeki eksiklik hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim verilerek giderilmelidir. Öğretmenin hazır bulunuşluğunun olduğu bir sistemde öğrencileri yönetme ve yönlendirme daha başarılı olacaktır (Tatlıldil, 1993).

2. 3. Empatik Eğilimler

Bu başlık altında empati kavramı ve empatik eğilimlere dair açıklamalara yer verilmiştir.

2. 3. 1. Empatinin Tanımı ve Tarihçesi

Bireylerin çevresinde yer alan diğer insanların fikirlerini ve hislerini objektif bir anlayış içerisinde değerlendirebilme ve değerlendirmeler neticesinde bunları zihinlerinde canlandırabilme becerileri empati kavramı ile açıklanabilmektedir (Budak, 2005). Empati, bir kimsenin kendini karşısında bulunan kişinin yerine koyması ve böylece onun hislerini ve fikirlerini anlamasını ifade etmektedir.

Ayrıca bireyin empatiyle birlikte karşısındakinin hislerini ve fikirlerini anlamasıyla birlikte bunları anladığını karşı tarafa iletebilmesi de empatinin bir parçası olmaktadır. Bir kişiyle empati kurulabilmesi açısından bazı öğelerin varlığı gerekmektedir. Bu doğrultuda empatiyle temin edilen öğelerin algılandığının karşı tarafa iletiyle ifade edilmesi gerekmektedir. Kişi empatiyle karşısındaki bireyin duygu, düşünce fikirlerini anlamışsa bile bunu ona göstermezse empati kurmuş sayılmayacaktır. Empatinin kurulabilmesi için karşıdaki kişinin hislerinin, düşüncelerinin ve fikirlerinin doğru anlaşılması gerekmektedir. Burada karşıdaki bireyin hem duygusal hem de zihinsel olarak algılanması önemlidir. Herkes çevresine ve diğer insanlara kendi düşünce ve görüşleri çerçevesinde bakmaktadır. Karşıdaki insanın tam olarak anlaşılabilmesi için çevreye, olaylara,

durumlara ve nesnelere onun bakış açısından bakılması gerekmektedir. Ayrıca o kişinin bakış açısından bakarken, onun gibi anlamak ve algılamak önem arz etmektedir (Dökmen, 2005, 2009; Ural, 2010).

2. 3. 2. Empatinin Bazı Kavramlarla İlişkisi

Empati kavramı bazı kavramlarla karıştırılabilmektedir. Empatinin karıştırılabildiği bazı kavramlar aşağıda ortaya konulmuştur.

2. 3. 2. 1. Empati ve İçtenlik

İçtenlik kavramı açık, anlaşılır ve samimi davranmayı içermektedir. Bu nedenle danışan kişinin kendisine ait duygusal öğeleri kavrayıp anlaması ve bu öğeleri etkileşimle birlikte kullanabilmesi ile mümkün olmaktadır. (Yılmaz, 2003).

İçtenlik ile empati kavramları yakın ilişki içerisindeyler. Empati ile birey karşısındaki insanın hislerini anlayarak bunları kendi içine yansıtmaktadır. İçtenlik kavramıyla da empati kurarken bireyin kendi iç dünyasını anlayabilmesi açısından uğraş içerisinde olması sağlanmaktadır (Öner, 2001).

2. 3. 2. 2. Empati ve Sezgisel Tanı

Sezgisel tanı ile empati kavramları birbirlerine zıt kavramlardır. Sezgisel tanı denildiğinde birinin gereksinimlerinin ve eğilimlerini su üzerine çıkarma, bunları formülize etme ile bunları çözümlerle unsurları akla gelmektedir. Sezgisel tanı kavramında bir kimsenin iç dünyasına ve hayatına istekli olarak katılma bulunmamaktadır.

2. 3. 2. 3. Empati ve Sempati

Empati, Sempati ile genellikle karıştırılmaktadır. Bunun nedeni iki kavramın da karşısındaki insanların duygularını odak noktasına alıyor olmasıdır. Aslında bu kavramlar arasında bazı farklı noktalar bulunmaktadır.

Sempati kendini iyi hissetmeyen acı çektiğini düşünen kişinin neler hissettiğini anlayarak kişiye telkinde bulunma durumunu içermektedir. Bu nedenle sempati duyan bir kişi karşısındaki bireyin acısını yatıştırmaz ise kendisini suçlu hissedecektir (Öner, 2001). Sempati duyan birey karşısındaki bireyin duygularını aynı şekilde hissetmektedir. Bundan dolayı birine sempati duymak, o kişiyle birlikte aynı acıyı çekmiş olmaktır. Empati kurmak ise sadece karşısındaki kişinin duygu ve düşüncelerini anlayabilmektir. Sempati kurarken

karşımızdaki kişiyi anlamamıza gerek yoktur, bu bir mecburiyet değildir. Ancak burada o bireyle yandaş olunması gereklidir (Dökmen, 2009).

Empati muhatabımızı sadece anlamayı içerirken sempati muhatabımıza hak vermeyi içermektedir. Bireyler bazı durumlarda yakınları acı çektiklerinde kendileri de acı çekmektedirler. Bu durumlar sempatinin göstergesidir.

2. 3. 2. 4. Empati ve Özdeşleşme

Özdeşleşme kavramında birinin farklı bir birey gibi olması ve farklı bir birey gibi tutum ve davranış sergilemesi söz konusu olmaktadır. Bu açıdan birey bu kavram kapsamında benliği yerine başkasının benliğini kullanmaktadır. Empatide iki farklı benlik ayrı olarak bulunmaktayken, özdeşleşmede iki kişi aynı benlikte yer almaktadır (Uğur, 2007).

Özdeşleşme yapısal açıdan bakıldığında kişinin kendisine başkasına göre şekil verdiği bilinçli olmayan bir durum olarak önümüze çıkmaktadır. Bu özdeşleşmenin kişinin başka bir kişi olma yolunda güçlü bir his meydana getirme isteği içine girmesi olarak ifade edilmektedir. Empati ile özdeşleşmeye baktığımızda yoğunluk, derinlik ve kalıcılık unsurları üzerine kurulu bazı farklılıklar söz konusudur (Yılmaz, 2003).

Özdeşleştirme ile karşıdaki birey model olarak alınmaktadır. Bu açıdan karşıdaki bireyin hisleri ve tutumlar kişinin kendi hisleri ve tutumları olmaktadır. Bu durum neticesinde de özgün fikirlerin kaybolması söz konusu olmaktadır. Bu durum ise taraflı bir görüş ortaya koymamıza neden olacaktır. Söz konusu şartlar empatinin zarar görmesine neden olabilecektir (Uğur, 2007).

2. 3. 3. Empatik Becerinin Geliştirilmesi

Empati becerisi, bireyin kendini iletişim içerisinde olduğu birey yerine koyarak, onun fikirlerini, düşüncelerini ve hislerini doğru anlamayı ve bu durum karşıdaki bireye doğru biçimde yansıtmayı kapsamaktadır. Empati bireylerin birbirlerini doğru anlamalarına ve birbirine daha yakın olmalarına imkân sağlamaktadır. Bu bakımdan empati doğru iletişimde ana unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Dökmen, 2009).

Empati becerinin geliştirilmesinde rol oynama tekniğinden yararlanılabilmektedir. Özellikle bu teknik empatik duyarlılığın artırılmasında oldukça yarar sağlamaktadır. Rol oynama tekniğinde birey karşısındaki bireyin rolünü oynayarak, o bireyin hissettiklerini ve düşündüklerini anlamaya çalışmaktadır. Bununla alakalı olarak dört farklı empati eğitimi tekniğinin değerlendirildiği bir çalışmada, modelden öğrenme ve bilgi verme tekniklerinden yardım alan yaşantısal deneyimi kazandırma tekniğinin etkili olduğu ancak bu tekniğin tek

başına etkili olmadığı sonucuna varılmıştır. Benzer bir çalışmada da modelden öğrenme, bilgi verme ve rol oynama tekniklerinin empati becerisini geliştirmekte etkili oldukları sonucuna varılmıştır (Uygun, 2006).

2. 3. 4. Empatik Tepki Basamakları

Empati iletişimin geliştirilebilmesi açısından oldukça önemli bir kavram olmakla beraber, bu kavram bazı tepki basamaklarından meydana gelmektedir. Bu basamaklar sırası ile “sen basamağı”, “ben basamağı” ve “onlar” basamağıdır.

Sen basamağı: Sen basamağı içerisine giren kişiler iletişimde oldukları kişinin rolünü içselleştirerek olaylara onun penceresinden bakmaya başlamaktadırlar. Bu açıdan karşıdaki kişinin problem karşısında ne düşündüğüne ve ne hissettiğine odaklanarak karşıdaki kişiyi tam anlamıyla anlamaya çaba sarf etmektedirler. On basamaklı bir sistemle Empatinin tepki basamakları oluşturulmuştur. Söz konusu on basamaklı yapı en yetersiz tepkilerden en iyi tepkilere doğrudur. Bu basamaklar aşağıda belirtildiği gibi ifade edilebilir (Dökmen, 2005):

1. Senin sorununla alakalı başkaları ne hisseder ve düşünür: Bu empati basamağında birey bazı genellemeler yapmakta ve bu genellemelerde diğer insanların ne düşüneceklerine ve ne hissedeceklerine yer vermektedir. Konuşma sırasında atasözlerine oldukça başvurulmaktadır. Karşıdaki bireyin problemlerine toplumsal cevaplar verilmektedir.
2. Eleştiri: karşıdaki bireyin düşünceleri ve fikirleri açısından eleştirilmesini ve yargılanmasını ifade etmektedir.
3. Akıl verme: karşıdaki bireye ne yapması gerektiği söylenmekte ve ona akıl verilmektedir.
4. Teşhis: karşıdaki bireyin problemine veya karşıdaki bireye teşhis konulmasını ifade etmektedir.
5. Bende de Var: Karşıdaki bireyin problemine benzer bir probleminin olduğunu ifade etmektedir. Bu birey aynı problemin kendinde de olduğu ifade edip kendi sorununu anlatmaya başlamaktadır.
6. Benim duygularım: karşıdaki bireyin problemleriyle alakalı kendi düşünce ve hislerini ifade etmektedir.
7. Destekleme: karşıdaki bireyin söylediklerini tekrar etmeden ona destek verdiğini ve onu anladığını ifade eder.
8. Probleme eğilme: karşıdaki bireyin anlattığı probleme eğilir, problemi irdelemekte ve problemi anlamaya yönelik sorular sormaktadır.

9. Tekrarlama: karşıdan aldığı mesajı gerekli olduğunda mesaj sahibinin kelimeleriyle özetlemektedir. Böylece mesajı algıladığını kaynağa bildirmiş olmaktadır.
10. Derin hisleri anlama: bu basamaktaki birey karşıdaki bireyin yerine kendini koymakta ve o bireyin açıkladığı veya açıklamadığı tüm hisleri ve düşünceleri anlamaktadır. Ayrıca bunları karşıdaki bireye ifade etmektedir.

Ben basamağı: Bu aşamada empati kuran kişinin merkezi kendisidir. Bu bakımdan kendisine sıkıntılarını aktaran kişinin duygularına ve düşüncelerine odaklanmaktansa, kişiye eleştirilerde bulunarak akıl verir. Buna benzer durumlarda karşıdakinin sorunlarını bırakarak kendinden de bahsedebilir. Bu empati duygusunu ortaya koyan bireyler karşıdakinin problemini dinlediğinde buna benzer sorunlar bende de var gibi tepkiler vererek kendi problemlerini anlatmaya başlarlar. Bu şekilde empatik tepkiye sahibi olan kişi ara sıra karşıdaki kişinin rahatlamasını sağlayabilir. Bundan dolayı bu basamakta kendilerine yer bulan kişilerin onlar basamağında yer alan bireylere göre daha iyi oldukları söylenebilir. Fakat ben basamağında yer alan insanlar bilişsel ve duygusal açıdan iletişim kurdukları insanların yerine kendilerini koymadıkları için istedikleri seviyede empati kurmuş sayılmamaktadır (Dökmen, 2009).

Onlar basamağı: Onlar basamağında yer alan kişi karşıdaki kişinin kendine anlattığı sorunu düşünmemekte, bu nedenle o kişinin duygularına, düşüncelerine ve neler hissettiğine dikkat etmemektedir. Bu yüzden sorunla ilgili kendi düşüncelerini, hislerini ve duygularını ifade etmediklerini söyleyebiliriz. Dolayısıyla sıkıntılı durumu dinleyen kişi problem sahibi olan kişiye öyle bir karşılık verir ki bu söylediklerinde toplumun genel düşünceleri yer alır. Bu bakımdan bu basamağın içinde yer alan kişiler çoğu zaman genellemeler yaparlar. Ayrıca bu kişiler sürekli olarak atasözlerinden ve deyimlerden yararlanırlar. Atasözleri ve deyimler ise karşıdakinin düşünce ve duygularından çok konuyla ilgili toplumun düşüncelerini içerir (Dökmen, 2009).

2. 3. 5. Empatik Eğilim ve Empatik Beceri

Danışan tarafından aktarılan duyguların anlaşılması, duygusal tecrübelerden etkilenebilme becerileri ve bunlara bağlı olarak yardım etme arzusunun ortaya çıkması empatik eğilim olarak ifade edilmektedir. Bireylerin yardımseverlik seviyelerinin belirlenmesinde empatik eğilim kavramı etkili olmaktadır ve bireylerin bu eğilime sahip olması kısa bir zaman diliminde gerçekleşmemektedir. Empati, yardıma ihtiyacı olan ferdin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik insanda değişik güdülenmelerin meydana gelmesini sağlar. Nitekim empatik eğilim ile yardımcı olma isteği arasında pozitif ilişki bulunmaktadır. Empatik eğilimi yüksek bireylerin insanlara yardım etme isteğinin, empatik eğilimi düşük

bireylere göre daha fazla olduğu söylenebilir. Empatik eğilimleri yüksek bireyler kendi gereksinimlerine özen göstermeden, başkalarına yardım ederken motive olabilmektedirler. Empatik eğilim kavramı ile bireylerinde yardım etme eylemleri arasında ortaya çıkan ilişkinin değerlendirildiği çalışma kapsamında, iki unsur arasındaki ilişkinin pozitif bir yapıya sahip olduğu ve bireylerin empatik eğilimlerinin artmasına paralel olarak yardım etme davranışlarının sıklaştığı görülmüştür (Alver, 1998; Duru, 2002; Günel, 2014).

Gelişimi çocukluk döneminde sağlanabilen empatik eğilimin belirleyici unsurları arasında kendisini yetiştirmekte olan ebeveynlerin ilgisi ve eylemleri yer almaktadır. Köseoğlu (2013), 493 ilköğretim sınıfı öğrencisinin empatik eğilimleri ile algıladıkları ebeveyn kabul-red düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırma çalışmasında, öğrencilerin baba ve anne kabul-red düzeyleri ile empatik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir. Diğer bir ifade ile, öğrencilerin anne ve babalarının öğrencinin kabul edilmesi, öğrencinin empatik eğilim seviyesinin yüksek olmasını sağlamaktadır. Çocuğun empatik eğiliminin gelişiminde diğer etkili bir öge ailesinden sonra öğretmenidir. Öğretmen ve öğrencinin birbirini anladığı olumlu bir sınıf ortamında eğitim seviyesinin daha verimli olması beklenir.

Durakoğlu ve Gökçearsan (2010), 112 lise öğrencisi ile empatik eğilim düzeylerini araştırdıkları çalışmalarının sonucunda, öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir farkın olduğunu ortaya koymuşlardır. Diğer bir ifadeyle, akademik başarı yönünden iyi seviyede olan öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Öğrencilerin akademik başarısını sadece öğretmen-öğrenci arasındaki empatik iletişimin iyi olmasına bağlamanın doğru olmayacağını vurgulamıştır. Olumsuz bir aile ortamı ya da bireysel sorunlar öğrencinin okuldaki başarısını etkileyen diğer faktörlerdir (Yavaş, 2007). Kişilik özelliklerinden ileri gelen empatik eğilim, sosyal bir duyarlılıktır. Buna bağlı olarak, sosyal duyarlılığa sahip bireyler daha yüksek empatik davranış sergilemektedirler (İnel-Manav, 2008).

Yüksek empatik eğilime sahip bireyler olumlu sosyal davranışlar gösterdiği gibi olumsuz davranışlardan da uzak oldukları söylenebilir. 755 ilköğretim öğrencisinin çatışma çözme davranışları ile empatik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada, empatik eğilim düzeyi düşük olan öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin de yüksek olduğu ve empatik eğilim düzeyi yüksek öğrencilerin daha kolay problem çözdükleri ifade edilmiştir (Rehber, 2007). Ayrıca Arslanoğlu (2012), Björkqvist (2000), Jolliffe ve Farrington (2011), Castillo (2013) ve Yılmaz (2013), yapmış oldukları araştırma sonuçlarında da empatik eğilim düzeyleri arttıkça, genel saldırganlık, düşmanlık, öfke ve anlaşmazlık düzeylerinde azalma ve atılganlık düzeylerinde artış olduğunu ortaya koymuşlardır.

Empati kavramının farklı bir yönünü meydana getiren empatik beceri, bireylerin karşısındaki insanların duygularını anlayabildiğini belli edebilmesi olarak ifade edilmektedir (Yaşar ve Erol, 2015). Bireylerin sosyal davranış becerilerinin gelişim aşamasında içerisinde yer aldıkları toplumun ya da çevrenin etkisi oldukça güçlüdür. Çevresinde yer alan insanların tutum ve davranışlarından etkilenmekte olan insanların davranışlarında bir zaman sonra çevresindeki insanların tutumlarının yansımaları ile karşılaşmaktadır (Altınoluk, 2014).

Bireylerin empati kurabilme seviyelerini göstermekte olan empatik becerinin, birtakım bilişsel ve duygusal temelli eğitim süreçleri sonrasında değiştirilebilmesinin mümkün olduğu Günel (2014) tarafından belirlenmiştir. Bu düşüncesinin arka planında yer alan çalışmada 40 öğrenci üzerinden empati halinin yeni bir model kapsamında değerlendirilmesi ve psikodrama metodunun kullanılması ile gelişiminin sağlanması amaçlanmış ve bu amaç doğrultusunda öğrenci grubu 14 psikodrama oturumuna katılmıştır. Söz konusu oturumlar neticesinde öğrencilerin empatik becerilerinde gelişimin sağlandığı tespit edilmiştir (Dökmen, 1988). Benzer bir diğer araştırmada Deloney ve Graham (2003), tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin drama yoluyla empati ve merhamet duygularının gelişimini incelemişler ve drama eğitimi sonucunda, öğrencilerin iletişim ve empati becerilerini geliştirdiğini saptamışlardır. Ayrıca empati eğitiminin okul öncesi çağında bulunan çocukların empatik becerilerine olan etkisinin incelendiği araştırmada, 51 kreş öğrencisine 30 dakikalık empati eğitimi 3 gün uygulanmış ve deney grubu ile kontrol grubu karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, empati eğitiminin okul öncesi dönemdeki çocukların empatik becerilerini artırdığı görülmüştür. Diğer bir araştırmada ise Yüksel (2004), empati eğitim programının ilköğretim çağında bulunan öğrencilerin empatik becerilerine etkisini araştırmış ve 20 öğrenciye rol oynamaya, bilgilendirmeye ve model almaya dayalı olarak verdiği 8 haftalık empati eğitiminin sonucunda, deney grubunun empatik beceri düzeylerinin kontrol grubuna göre anlamlı olarak arttığını saptamıştır. Şahin ve Akbaba (2010), 18 öğrenci ile empati eğitim programının ilköğretim okullarındaki zorbalı davranışların azaltılmasına yönelik etkisini araştırdıkları araştırmalarında, öğrencilere 10 haftalık empati eğitimi uygulamışlar ve deney grubundaki öğrencilerin zorba davranışlarının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde azaldığını ve deney grubundaki öğrencilerin empatik becerilerinde anlamlı düzeyde yükselme olduğunu saptamışlardır. Sortullu (2011), 12 yaş grubu erkek basketbolcularda empati becerileri ve takım birlikteliği üzerine, empati eğitim programının etkisini incelediği çalışmasında, 21 lisanslı basketbol oyuncusuna 15 haftalık empati eğitim programı uygulamış ve empati eğitiminin sporcuların takım birlikteliği becerileri ve spor ortamında empati becerileri üzerinde olumlu etkisi olduğunu bulmuştur. Diğer bir

çalışmada da, 55 hemşirelik bölümü öğrencisine 14 hafta boyunca empatik beceri eğitimi uygulanmış ve araştırma sonucunda, öğrencilerin empatik eğilimlerinin değişmediğini, ancak empatik becerilerinin eğitim ile birlikte anlamlı bir şekilde arttığı belirlenmiştir (Karaca 2013).

2. 3. 6. Spor ve Empati

Gerçekleştirilen spor etkinliklerinin katılımcıları olan sporcular, seyirciler, antrenörler ve hakemler müsabaka ortamından kaynaklanan faktörlerin meydana getirdiği stres ve heyecan ile birlikte kimi zaman saldırgan tutumlar sergileyebilmektedir. Bu tutumlar kimi zaman fiziksel saldırı ve şiddet boyutuna da ulaşabilmektedir. Olumsuz bu tutumların spor etkinliklerinde önüne geçilebilmesi adına empatik davranışların sergilenmesi olumlu bir katkı sağlamaktadır. Müsabaka esnasında rakibin, hakemin ya da seyircilerin içerisinde buldukları duygu durumunu fark edebilen sporcular, bu sırada yoğun bir baskı altında olmalarına karşılık mantık çerçevesinde hareket edebilmekte ve müsabakanın herhangi bir olumsuzluğa sahne olmadan sonlanmasına katkı verebilmektedir. Bu durum spor etkinliklerinin daha keyifli hale gelmesine de katkı sağlayabilmektedir. Tüm katılımcıların belirli bir heyecan seviyesinde olduğu spor organizasyonlarının sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi adına tarafların mutlaka birbirinin duygularını anlamaya çalışması gerekmektedir. Bu süreç içerisinde spor etkinliklerinde bireylerin başarıya çok fazla odaklanması kimi zaman spor ahlakına aykırı tutumların ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Bu süreç içerisinde tarafların birbirini anlamaya çalışması söz konusu spor etkinliğinin de kalitesinin artmasını sağlamaktadır (Öztürk, 2004).

Spor etkinlikleri sırasında; empatik becerileri gelişmiş sporcuların önemine yönelik olarak öne sürülmüş birçok yaklaşım bulunmaktadır. Bu doğrultuda öne çıkan düşüncelerin başında; empati becerileri gelişmiş olan sporcuların takım arkadaşlarını daha iyi anlayabildikleri ve bu doğrultuda başarı seviyelerinin arttığı öne sürülmektedir. Bu durumun genellenmesi neticesinde ise takımda yer alan sporcuların genelinin empati becerilerinin gelişmiş olması durumunda takımın daha başarılı olacağını öne sürmek mümkündür (Dorak ve Vurgun, 2006).

Spor etkinlikleri insanların birleştirilmesi ve insanların sosyalleşebilmeleri açısından önemli mecralardır. Bu açıdan insanların birbirleriyle bu alanlarda empatiyle yaklaşabilmeleri hem başarı hem de sosyalleşebilmek adına önemli bir öge olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. 4. İletişim Becerileri

2. 4. 1. İletişim Kavramı

İnsanlar arasında ortaya çıkan ilişkilerin merkezinde iletişim kavramı yer almaktadır. İnsanların dünyaya gelmesi ve yaşamlarını kaybetmesi arasında geçen zamanın her döneminde iletişim kavramı önemini korumaktadır. Toplumun sağlıklı bir yapıya sahip olması ve insanlar arasında sağlıklı ilişkilerin kurulması adına da etkili iletişim süreçlerine gereksinim duyulmaktadır. Bireyler arasında mesajların doğru ve anlaşılır bir şekilde aktarılması ortaya çıkan iletişimin düzeyini göstermektedir. İçerisinde yer alınan çevre ve toplumdaki bağımsız olarak iletişim kavramının doğru bir şekilde tanımlanması ve kaliteli bir iletişim sürecinin ortaya çıkması adına birtakım girişimlerde bulunulması gerekmektedir.

İnsanlar sosyal bir varlık olmaları nedeni ile iletişim kurma gereksinimi içerisindedir. İletişim becerilerinin temel unsurlarına hâkim olan bireyler çevrelerinde yer alan insanlarla çok daha etkili iletişim kurabilmektedir. İletişim süreçlerinin ortaya çıkmasının temelinde ise ilişki içerisinde olma isteği yer almaktadır. Bireyler özellikle düşünsel ve materyal yaşantılarının devamlılığı adına sosyal ilişkiler geliştirmek durumundadır. Bu durumda söz konusu sosyal ilişkilerin ortaya çıkması ancak etkili iletişim süreçleri ile mümkün olmaktadır. Etkili bir iletişim sürecinde ise aktarılanlardan ziyade nasıl aktarıldığı önem arz etmektedir. Spor etkinlikleri içerisinde de sporcularla kurulan diyaloglarda kullanılmakta olan sözcükler, tavırlar, jest ve mimikler sporcuların üzerinde farklı etkiler yaratabilmektedir (Yetim ve Cengiz, 2010).

İletişim kavramı ile ilgili olarak birçok tanımla karşılaşılması mümkündür. Bu tanımlardan birinde iletişim kavramı; “işaretler, davranışlar, semboller, jest ve mimikler kullanılarak bilginin aktarılması” olarak ifade edilmiştir (Budak, 2005). Bir diğer tanımda ise; “her bir kaynaktan doğan bilginin, başka bir kaynağa aktarılması, aktarılan bilginin bir etki meydana getirmesi ve nihayetinde bir geri bildirim süreci” olarak ifade edilmiştir (Köknel, 2005). Kısaca bilgilerin gönderilmesi ve alınması sürecinin iletişim kavramı ile açıklanması mümkündür (Barker, 2011).

İletişim, bir ortam içerisinde olgu, durum, nesne gibi kavramlar üzerinde meydana gelen değişimleri haber veren, bireyler arasında bunlar arasında bilgilerin aktarılmasını sağlayan, sayılan unsurlara yönelik var olan tecrübelerden doğan, ortak duygulara sahip olan insanların bu duyguları paylaşmasına yardımcı olan yaşam içerisinde gelişen tutumlar, düşünceler ve duyguların bildirilmesi süreçleridir (Bıçakçı, 1998).

İletişim kavramı ile ilgili olarak gerçekleştirilen tanımlar arasındaki farklara bakıldığında, bilgilerin ilk kez aktarılması sonrasında kaynağa doğru gerçekleşen geri

bildirimlerin varlığından kaynaklandığı görülmektedir. Söz konusu farkların gerçekleştirilen tanımlardan anlaşılması mümkündür. Birtakım kaynaklar, iletişimin karşılıklı bilgi alışverişi olduğu bu sebepten bilginin tek yönlü olmasının iletişim olmayacağı yönündedir. Bu ayrım dikkate alındığında bilginin tek taraflı aktarımı “bilgilendirme” veya “enformasyon” gibi sözcüklerle tarif edilmektedir. İletişimle alakalı tanımların çoğunluğuna baktığımızda, iki taraflı bilgi aktarımından söz edilmektedir. İki birim arasındaki bilgi geliş gidişinin aktarılmasında iki tarafın canlı olması diye bir durum söz konusu olmamakla birlikte bir tarafın canlı, diğer tarafın cansız olması durumunda da karşılıklı bilgi aktarımı olmaktadır. Bir bilgisayar ve birey arasında oynanan bilgisayar oyununda bu iletişimden söz etmek mümkündür. Yapılan bir araştırma neticesinde, kişilerarası manada iletişim konusunun daha iyi anlaşılması bilgi, davranış ve iletişim kavramları arasındaki ilişkiye bağlı olarak doğru veya yanlış oluşmasıyla alakalı bir durumdur (Toy, 2007). Araştırmacılara göre bilgi, iletişim kavramlarını ve davranışı içine alan genel bir kavramdır. Çevreden oluşan ve organizmada belirsizliği azaltan bütün uyaranların bilgi olduğu düşünülmektedir. Buradan yola çıkıldığında bilgi, bireyin bulunduğu çevreyle ilgili yorumlar yaptığı ve davranışlarını değiştirdiği her türlü durumdur. Davranışın bilgi sağlamak amacıyla pek çok çeşidi vardır. Davranış bilginin bir alt basamağıdır diyebiliriz. Davranışın bir kısmını iletişim oluşturmaktadır. İletişime ise davranışın bir alt basamağı diyebiliriz. Bu sıralama izlendiğinde bilgi, davranış, iletişim birbirini kapsayan biri diğerinin alt basamağı durumunda olan kavramlardır.

2. 4. 2. İletişim Becerileri ve İşlevleri

Sözel olma özelliği taşıyan ya da taşımayan iletilere karşı var olan duyarlılık, etkili dinleme ve etkili tepkiler verebilme becerileri iletişim becerileri başlığında değerlendirilmektedir (Korkut, 2004). İletişim kavramı Cüceloğlu tarafından; “En genel hali ile duygu ve düşüncelerin bireyler arasında aktarılmasıdır” şeklinde ifade edilmiştir (Cüceloğlu, 2002). Bu alanda ortaya çıkan becerilerin doğuştan ya da birtakım sezgiler üzerinden geliştiğini düşünen yaklaşımların var olmasına karşılık, birçok çalışma kapsamında iletişim unsurlarının öğrenilebilir bir özelliğe sahip olduğu da öne sürülmektedir (Korkut, 2004).

Bireylerin aktarımlarını doğru bir şekilde kodlayabilmesi ve daha sonrasında iletebilmesi, kendisine gelen mesajları ise doğru bir şekilde anlamlandırma adına etkin dinleme becerilerine sahip olması ve akabinde etkili tepkiler verebilmesi genel olarak iletişim becerisi kavramı ile açıklanabilmektedir (Deniz, 2003). Terminolojik olarak Hargie ve Dickson (2004), bireyler arası ilişkiler alanında bir tanımlama gerçekleştirebilmek adına farklı ifadelerin eş anlamlı olarak kullanılabilmesini öne sürmüşlerdir. Birbiri yerine

kullanılmakta olan ifadeler ise; “sosyal beceriler”, “kişilerarası iletişim kurma becerileri” ve iletişim becerileri” olarak sıralanmaktadır. Bunlara ek olarak iletişim becerileri kapsamında bireyler arası sözlü iletişim becerilerinin yanında yazma becerilerinde yer aldığı, sosyal beceri ifadesinin ise çoğu zaman gelişimsel veya klinik uygulamaların aktarılması için kullanıldığı, kişilerarası ilişki kurma becerisinin ise bireylerin çevrelerinde yer alan diğer insanlarla girdikleri etkileşim süreçlerinde sergiledikleri iletişim becerilerini kapsadığını ileri sürmüşlerdir. İletişim becerisi Omololu (1984) tarafından ise; konuşmanın anlaşılır olması, etkili dinleyebilme, iletişimde göz bağlantısının kurulması, diğer insanların da konuşmaya sevk edilmesi, övgülerden yararlanma ve sözel olmayan eylemlerin etkili bir şekilde kullanılması olarak ifade edilmiştir (Akt. Cihangir, 2004).

İletişim süreçlerinde ortaya çıkan iletişim becerileri, bireylerin karşısındakilerin duygu ve düşüncelerini onlarla bütünsel bir şekilde görebilme becerilerinin kazanılmasında ve karşı taraftan gelen mesajların doğru bir şekilde anlaşılmasında oldukça önemli bir yere sahiptir. Thamhain (1992), etkili kurulan iletişimin organizasyona değer kattığından bahseder. Hersey (2001), bazı organizasyonlarda etkili olmak ve iletişim arasında direk bir korelasyon varlığından söz etmektedir.

İletişim becerileri doğrultusunda incelenen temel unsurlar; yazma, okuma, düşünme, dinleme ve konuşma olarak sıralanmaktadır. İletişim becerilerinin sözlü iletişim süreçlerinde ise; iyi söyleyiş, kelime haznesinin zengin olması, cümlelerin doğru kurulması, sözcüklerin anlamlı bir şekilde sıralanması ve doğru sözcüklerin tercih edilmesi öne çıkmaktadır. Bunlara ek olarak aktarılacak mesajın iletim aşamasında bir araçtan yararlanılması halinde, doğru iletişim aracının tercih edilmesi, kodlamanın söz konusu araca uygun olarak yapılması ve mesajların genel yapısı üzerinde durulması gereken unsurlar içerisinde yer almaktadır (Gürgen, 2003).

Ruben (1976), iletişim yeteneğini bireyin kendi beklentilerini, amaçlarını yeteneklerini ve ihtiyaçlarını gerçekleştirirken çevresindekilerin beklenti, amaçları yetenekleri ve ihtiyaçları ile tutarlı davranışlar gösterebilme becerisi olarak kavramsallaştırmıştır. Ruben, bu tanımlamaya göre; iletişim yeteneklerinde kültürlerarası çevrede etkili bireysel fonksiyonlardan yedi adet davranışsal unsur belirlemiştir. Bunlar; saygı gösterme, beden dili etkisi, bilgi uyumu, empati, rol davranışları, etki yönetimi ve anlam belirsizliğinde hoşgörü şeklindedir (Akt. Guo, 1992).

McCrosky'nin (1984), belirlediğine göre iletişim yeteneklerinin tarihsel yapısı milattan önce 3000-2675 yıllarına, Pharoah Huni'nin oğlu Kagemni ve Ptah-Hotep'e kadar geriye gitmektedir. “Precept” (Talimatname) adlı kitap etkili iletişim öğretimi hakkındadır (Akt. Salleh, 2007). Kitapta; değerli bir şey olana kadar sessizliğini koru, konuşmak için doğru zamanı bekle, konuşurken ihtiraslarını sınırla, akıcı konuş fakat bunu yaparken düşünerek

konuş ve en önemlisi dilini tut, kalbinle konuşursan her zaman doğruyu söylersin gibi kırk beş adet deyiş yer almaktadır.

2. 4. 4. İletişim Modeli

İletişim süreçlerine yönelik özellikle nasıl bir gelişime sahip olduğu ile ilgili olarak günümüzde öne sürülen birçok model bulunmaktadır. Bu modeller arasında en bilinen model ve en sık kullanılan 1949 yılında geliştirilen Shannon ve Weaver'in modelidir (Glinow ve McShane, 2016). Buna göre iletişim, alıcı ve gönderici arasında oluşan kanallar aracılığıyla gerçekleşir. Gönderici mesajını ileti halinde düzenlemelidir. İleti haline getirme işlemine kodlama denir. Kodlanan mesaj oluşan kanallar aracılığıyla iletilir. Alıcı taraf kanallardan gelen mesajı çözümler. Burada önem arz eden alıcının mesajı doğru çözmesidir. Etkili iletişimde alıcı mesajı aldıktan sonra karşıya geri bildirim yapar. Bu geri bildirimlerle iletişim süreci tekrar etmiş olur.

2. 4. 5. İletişim Sınıflamaları

2. 4. 5. 1. Kişilerarası İletişim

Dilin kullanımını anlamına gelmekte olan sözlü iletişim, kişilerarası iletişim sınıflamasına göre dil ötesi ve dil ile iletişim olarak iki ayrı alt başlık içerisinde değerlendirilmektedir. İletişim süreci içerisinde söylenenin ne olduğu dille iletişim ayrımında yer almakta iken iletinin nasıl aktarıldığı dil ötesi ayrımı içerisinde yer almaktadır. Sesi ilgilendiren bütün nitelik özellikler; bunlar sesin tonu, ses hızı, sesin şiddeti, sesteki vurgulamalar, duraklamalar ve diğer özelliklerin bütünü dil-ötesi kapsamı alanına girmektedir. Dil kullanımı haricindeki iletişim şekilleri sözsüz iletişim kapsamında ele alınmaktadır. Bunlar yüz ifadesi, göz teması, beden duruşu, jest ve mimikler sözsüz iletişim şekilleridir. Karşıya sözsüz olarak ileti gönderme yöntemlerinden bir diğeri ise bedensel temastır. Aynı zamanda iletişim ortamı ve iletişimdeki mesafede sözsüz iletişim yöntemleri arasındadır. İkili diyalog esnasında kişilerin kıyafeti, kullandığı koku, taktığı aksesuar, kullandığı diğer araçlarla verilen mesajlar sözsüz iletişim yöntemleri arasındadır. İletişimin sözlü ya da sözsüz gerçekleşmesi halinde istendik tutumların haricinde istemsiz tutumların ortaya çıkması da muhtemeldir.

Sözlü ve sözlü olmayan iletişim süreçleri arasında bir mukayese gerçekleştirildiğinde; sözel olmayan iletişim süreçlerinin daha fazla ön planda olduğu anlaşılmaktadır. Bireyin yaşadığı toplum içerisindeki rolünün durumunun üçte ikisini sözel olmayan iletişimin belirlediği tahmin edilmektedir (Burgoon ve Buller, 1989). Minskoff (1980), iletişim esnasında bu iki kavramın birbiri ile örtüşmediği durumda karşı tarafın

anlamlandırma sırasında sözel olmayan davranışlara itibar ettiği ve gelen mesaja ona göre tepki verdiği tespit edilmiştir (Akt. Dönmezer, 1997). Burgoon ve Buller (1989), iletişimin sözel olmayanının önemini vurgulamaktadır. Sözel olmayan iletişim süreçlerinin daha önemli olmasının temel unsurları aşağıdaki gibidir:

1. Zaman ve mekân fark etmeksizin sözel olmayan iletişim süreçleri gelişebilmektedir.
2. İçerikleri sözel olmayan iletişim süreçleri küresel bir dil yapısını ortaya koymaktadır.
3. Sözel olmayan iletişim süreçlerinde karşılıklı olarak anlaşabilmek mümkün olduğu kadar, yanlış anlaşılmaların ortaya çıkması da mümkündür. Bu durumun temel belirleyicisi yürütülen iletişim sürecinin kalitesidir.
4. İnsanlığın gelişimine ve tarihine bakıldığında sözel olmayan iletişimin, sözel iletişimden çok önce varlığının kabul edildiği bir iletişim şeklidir.
5. Birey oluşumuna ilişkin, doğumdan yetişkinliğe kadar olan gelişim süreçleri ele alınacak olursa, sözel olmayan iletişim öncelikli iletişim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır.
6. Sözel olmayan iletişim, etkileşim konusunda diğerlerine göre önceliklidir.
7. Sözel olmayan iletişim, sözel iletişim ile ifade edilmesi mümkün olmayan ifade ve duyguları karşıya iletme gücüne sahiptir.
8. Sözel olmayan iletişim, sözel iletişime karşılaştığımızda daha güvenilir bir iletişim biçimidir.

2. 4. 5. 2. Sınıf İletişimi

Eğitsel ortamın ve çabaların vazgeçilmez ögesi olan iletişim, ne kadar iyi işlerse amaçlara ulaşmayı o kadar olumlu etkiler. Eğitsel iletişim, sadece sınıf içi iletişimle sınırlı olmadığından, bu dilimin başlığı sınıfta iletişim değil, sınıfın iletişimi olarak konulmuştur. Bu nedenle, bu dilimde sınıfın hem kendi içiyle hem de çevresiyle iletişimde gözetilmesi gerekmektedir (Başar, 2012). Öğretmen ve öğrenci bu durumda amacını belirlemeli ve karşılıklı empati kurarak özellikle öğretmenin bu süreci daha etkili kullanarak iletişim kanallarını sürekli açık bırakması gerekmektedir.

2. 4. 6. İletişim ve Spor

Toplumsal hayatın belirlenmesinde öne çıkan kavramların başında iletişim ve spor gelmektedir. Toplumsal olana ulaşma noktasında içeriğinde bireysel unsurları barındıran iletişim kavramı öne çıkmaktadır. Bu durumda toplumsal yapının şekillenmesinde iletişim

güçlü bir etkidir (Özkök, 1985). Spor kavramı da gelinen noktada toplumsal yapıların en önemli unsurları içerisinde yer almaktadır. Öyle ki, spor etkinlikleri toplum içerisindeki tüm gruplara hitap edebilen bir niteliğe sahip olmaktadır. Farklı branşlarda yürütülmekte olan spor etkinlikleri ile birlikte toplum içerisinde iletişimin sağlanmasına katkı sağlanmaktadır (Güven, 1982).

İletişim kavramının kapsamında duygular ve içerikler yer almaktadır. Ortaya çıkan içerikler, iletişim süreçlerinde aktarılan mesajların özünü meydana getirmektedir. İçerikler genel olarak sözsüz, sözlü ve duygular üzerinden oluşturulmaktadır. Stres seviyesinin yüksek olduğu müsabakalarda ortaya çıkan iletişim süreçlerinde içerik ve duygunun kontrol edilmesi antrenörler için oldukça zorludur. Bu nedenle antrenörlerin özellikle iletişim alanında kendilerini geliştirmesi gerekmektedir (Konter, 1995).

2. 5. Literatür Taramasının Sonucu

2. 5. 1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Tiryaki (1991), çalışmalarında spor yapan gençlerin spor yapmayan gençlere göre iletişim becerilerinin olumlu yönde daha iyi olduğunu tespit etmişlerdir.

Yıldız (2009), araştırmasına spor yapma alışkanlığı olan ve olmayan öğrencilerin empatik eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlılığa rastlamamıştır.

Özdiñç (2005), çalışmasında spor yapan kadınların empatik eğilimlerinin ve sosyalleşme becerilerinin spor yapmayan kadınlara göre daha yüksek seviyede olduğunu tespit etmiştir.

Karakaya (2002), çalışmasında, ferdi spor branşları ile ilgilenen sporcular ile takım sporu yapan sporcuların empatik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edememiştir.

Erkut (2010), araştırmasında bireysel sporlarla uğraşan sporcuların, takım sporları yapan sporculara göre empatik eğilimlerinin daha alt seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Şahan (2007), çalışmasında üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin spor yapma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiş ve spor yapan kadınların erkeklere göre iletişim becerilerinin daha yüksek seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yıldız (2009), çalışmasında spor yapan bayan öğrencilerin iletişim becerilerini spor yapmayan kızlara ve erkeklere göre daha düşük bulmuştur. Çalışmada spor yapan kız öğrencilerin saldırganlık düzeyi yüksek bulunmuştur.

Sporcu olan ve olmayan öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri cinsiyete bağlı olarak farklılık göstermemektedir. Özdiñç (2005), çalışmasında spor yapan kadınların empatik

eğilimlerinin ve sosyalleşme becerilerinin spor yapmayan kadınlara göre daha yüksek seviyede olduğunu tespit etmiştir.

Erşan (2009) çalışmasında takım sporu veya bireysel spor yapan öğrencilerin iletişim becerileriyle ilgili bir farklılığa rastlamamıştır.

2. 5. 2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Fazel (2011), çalışmasında spora devam eden öğrenciler ile spora devam etmeyen öğrencileri karşılaştırdığı çalışmasında spor yapmayı düzenli gerçekleştiren öğrencilerin empatik eğilimlerinin daha üst seviyede ortaya çıktığı sonucuna ulaşmıştır.

Dervent (2007), araştırmasında öğrencilerin spor yapanlarının empati becerileri seviyelerinin öğrencilerin spor yapmayanlarına göre daha üst seviyede olduğunu fakat bunun istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya koymadığını tespit etmiştir.

Dervent (2007), çalışmasında bireysel spor veya takım sporuyla ilgilenen sporcuların iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır.

Giles ve Heyman (2005), çalışmalarında spor yapan öğrenciler içinde kız öğrencilerin iletişim becerilerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek seviyede olduğunu tespit etmiştir.

Ferron (1999), çalışmalarında spor yapılan zaman arttıkça sporcuların iletişim becerilerinin güçlendiğini tespit etmiştir.

Fazel (2011), çalışmalarında düzenli olarak spor yapan çocukların, spor yapmayan çocuklara göre iletişim becerilerinin daha güçlü ve saldırganlık durumlarının daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırmanın gurubu, araştırmada verilerin nasıl toplandığı ve analiz edildiği hakkında bilgiler verilmiştir.

3. 1. Araştırma Modeli

Nicel araştırma yöntemlerine başvuru bu araştırma, farklı statüdeki liselerde okuyan öğrencilerin spor yapma alışkanlıkları ile empatik eğilimleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi, karşılaştırılması ve mevcut durumun ortaya konulması planlandığından tarama modelinin kullanılması uygun bulunmuştur. Tarama modelleri daha öncesinde veya hali hazırda bulunan bir durumu olduğu biçimde betimlemeyi amaç edinen bir model yaklaşımıdır. Araştırmanın kapsamına giren durumu, olay, kişi veya nesne içinde bulunduğu şartlarla ifade edilmeye çalışılır. Mevcut olan konumu değişikliğe uğratma veya etkide bulunma amacı güdülmez (Karasar, 2009).

3. 2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde Gümüşhane il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı lise seviyesindeki okullarda eğitim öğretim hayatına devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem gurubunu ise Gümüşhane il merkezindeki lise kurumlarında eğitim-öğretim hayatına devam etmekte olan ve çalışmamıza gönüllü olarak katılmayı kabul eden 247 kadın, 205 erkek toplam 452 öğrenci oluşturmaktadır. Bu örneklem gurubu Gümüşhane merkezinde eğitim öğretime devam eden Gümüşhane Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İbni Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Haime Ana Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ali Fuat Kadirbeyoğlu Anadolu Lisesi, Gümüşhane Lisesi, Kanuni Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Türk Telekom Fen Lisesi ve Spor lisesi okullarından oluşmaktadır. Örneklem belirlenmesinde kullanılan örnekleme yöntemi ana kütle içinde yer alan bütün birimlere eşit seçilme şansı tanımlanan basit tesadüfi örnekleme yöntemidir. Bu örnekleme biçiminde evren içinde bulunan her birimin eşit seçilme şansı bulunmakta ve birbirinden bağımsız olarak seçimi yapılmaktadır (Karasar, 1994).

Bu çalışmada örneklem hacminin belirlenmesinde Yolal (2016) ve pek çok bilim insanının "örnekleme hususundaki hata riskini en asgari düzeye indirmek için 500'den küçük ve 30'dan büyük örneklem büyüklükleri birçok araştırma çalışması için yeter

düzyededir" ifadesi (Yolal, 2016) göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Yolal (2016)'ın % 95 güven düzeyindeki örneklem hesabı aşağıda gösterilmiştir.

Evren büyüklüğü	Hesapların Örneklem Büyüklüğü % 95 güvenilirlik düzeyi ve evrenin heterojen varsayımı
100	80
1 000	278
10 000	370
50 000	381
100 000	383
500 000	384
1 000 000	384
10 000 000	384
100 000 000	384

Şekil 1. Turizm araştırmalarında örnekleme: bibliyometrik bir araştırma (Yolal, 2016).

3. 3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama tekniklerinden anket tekniğine başvurulmuştur. Anket üç bölümden oluşmaktadır ve veri toplama işlemi öğrencilere gerekli açıklama ve bilgilendirme yapıldıktan sonra gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara kişisel bilgi formu, Empatik Eğilim Ölçeği ve İletişim Becerileri Ölçeği uygulanmıştır.

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın bu bölümünde kullanılan veri toplama teknikleri ve araçları hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama araçları aşağıda belirtilmiştir.

1. Kişisel Bilgiler Formu (EK-1)
2. İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ) (EK-2)
3. Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ) (EK-3)

3. 3. 1. 1. Kişisel Bilgiler Formu

Kişisel bilgiler formunda araştırmaya katılım gösteren lise düzeyinde eğitim gören öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, ebeveynlerin eğitim durumu, spor yapma durumu, ailede spor yapan bir bireyin varlığı durumu, öğrenci spor yapıyorsa spor yaptığı branşı gibi soruların bulunduğu toplamda 15 adet soru bulunmaktadır.

3. 3. 1. 2. İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ)

Örnekleme grubunda yer alan öğrencilerin iletişim becerilerinin ölçülmesi amacıyla geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinin Bugay ve Korkut-Owen (2014) tarafından yapılmış olan İletişim Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek toplamda 25 adet ifadeden oluşmakta olup, dört adet alt boyutu bulunmaktadır. Çalışmamızda güvenilirlik analizleri "iletişim ilkeleri ve Temel Becerileri" alt boyutuna ait 13. madde ve "Etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim" alt boyutuna ait 19.madde ölçekten çıkarılmış olup, alt boyutların güvenilirlik katsayıları yükseltilmiştir. Sonucunda Ölçeğin madde numaraları, alt boyutları, orijinal çalışmadaki Cronbach Alpha katsayıları ve çalışmamızda bulunan Cronbach Alpha katsayıları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. İletişim Becerileri Ölçeğine Ait Özellikler

Boyutlar	Madde Numaraları	Orijinal Çalışma Cronbach Alpha	Cronbach Alpha
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	1-3-6-15-16-21-23-24-25 (9 madde)	0,78	0,71
Kendini İfade Etme	2-5-17-20 (4 madde)	0,71	0,71
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	10-11-12-17-22 (5 madde)	0,74	0,68
İletişim Kurmaya İsteklilik	4-7-8-9-14 (5 madde)	0,65	0,60
İletişim Becerileri Ölçeği	23 madde	0,89	0,87

Ölçekten ters ifade bulunmamakta olup, 5'li Likert tipi ifadeler kullanılmıştır. Ölçek aralıkları; "1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Sıklıkla ve 5=Her zaman" şeklinde belirlenmiştir. Kullanılan ölçekten en düşük 23 puan en yüksek 115 puan alınmakta olup, ölçekten ulaşılan puanların yüksek olması öğrencilerin iletişim becerilerinin pozitif yönde yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

3. 3. 1. 3. Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ)

Kullanılan ölçek (EEÖ) kişilerin günlük yaşamlarındaki empati kurma davranış ve potansiyellerinin saptanması için Dökmen (1988) tarafından güvenilirlik ve geçerliliği yapılarak literatüre kazandırılmıştır. Ölçek toplamda 20 adet ifadeden oluşmakta olup tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte 3-6-7-8-11-12-13-15 numaralı maddeler olumsuz ifadeler olup, ters kodlanmıştır. Ölçek aralıkları; "1=Tamamen Aykırı, 2=Oldukça Aykırı, 3=Kararsızım, 4=Oldukça Uygun ve 5=Tamamen uygun" şeklinde belirlenmiştir. Ölçekten ulaşılabilecek en düşük puan 20 en yüksek puan 100 olup, öğrencilerin ölçekten almış

oldukları puanların yüksek olması onların empatik eğilimlerin daha pozitif olduğunun göstergesidir. Çalışmamızda ölçeğin Cronbah Alpha güvenilirlik katsayısı 0,712 olarak bulunmuştur.

3. 3. 2. Veri Toplama Süreci

Çalışmada kullanılan anket ve ölçekler Gümüşhane merkezinde eğitim öğretime devam eden Gümüşhane Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İbni Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Haime Ana Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ali Fuat Kadirbeyoğlu Anadolu Lisesi, Gümüşhane Lisesi, Kanuni Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Türk Telekom Fen Lisesi ve Spor lisesi okullarında okuyan öğrencilere gerekli açıklamalar yapıldıktan sonara uygulanmış ve anında toplanmıştır. Anket ve ölçekler katılımcılar tarafında gönüllü olarak doldurulmuştur. Değerlendirme kısmında sürekli aynı kodlanan ve hatalı kodlanan formlar çalışma dışı bırakılmıştır.

3. 4. Verilerinin Analizi

Araştırma sonucunda ulaşılan veriler lisanslı SPSS 20 paket programı ile analiz edilmiş olup, öğrencilerin demografik ve spora ait özelliklerinin dağılımı frekans analizi ile ifade edilmiştir. Araştırmada kullanılan İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlardan ve Empatik Eğilim Ölçeğinden elde edilen değerlerin dağılımlarının normal dağılıma uyup uymadıklarının kontrolü Kolmogorov-Smirnov testi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılım gösteren öğrencilerin ölçeklerden ve alt boyutlardan dağılımı normal dağılım göstermediği için değişkenler içinde yer alan gruplar arası farklılıkların tespitinde parametrik olmayan testler olan Kruskal-Wallis H testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Kruskal-Wallis H testi sonucunda gruplar arasındaki farklılıkların tespitinde parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testlerinden Dunn's testi uygulanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulguların analizi % 95 güven aralığı dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Uygulanan ölçeklerin (İBÖ) ve (EEÖ) alt boyutları ve güvenilirliği için Cronbach Alfa katsayısı kullanılmış olup, Cronbach Alpha katsayısının güvenilirlik düzeyleri aşağıdaki aralıklar dikkate alınmıştır (Özdamar, 2004):

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde lise düzeyindeki öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden aldıkları puanların analizi ve bulguları bulunmaktadır.

4. 1. Öğrencilerin Demografik ve Spora Ait Özelliklerinin Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin demografik özelliklerinin dağılımları yüzde ve frekans olarak Tablo 2' de belirtilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı

	Özellikler	N	%
Cinsiyet	Kadın	247	54,6
	Erkek	205	45,4
Yaş	15 yaş	171	37,8
	16 yaş	124	27,4
	17 yaş	118	26,1
	18 yaş ve üstü	39	8,6
Sınıf	9.Sınıf	183	40,5
	10.Sınıf	116	25,7
	11.Sınıf	104	23,0
	12.Sınıf	49	10,8
Lise Türü	Genel Lise	95	21,0
	Meslek Lisesi	212	46,9
	Sınavla Öğrenci Alan Lise	107	23,7
	Spor Lisesi	38	8,4
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil	23	5,1
	İlkokul	156	34,5
	Ortaokul	141	31,2
	Lise	100	22,1
	Üniversite ve üstü	32	7,1
Baba Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil	8	1,8
	İlkokul	67	14,8
	Ortaokul	131	29,0
	Lise	173	38,3
	Üniversite ve üstü	73	16,2
Anne Mesleği	Ev Hanımı	370	81,6
	Memur	31	6,9
	Emekli	6	1,3
	Serbest Meslek	18	4,0
	İşçi	27	6,0

Tablo 2'nin devamı

	Özellikler	N	%
Baba Mesleği	Memur	123	27,2
	Emekli	43	9,5
	Serbest Meslek	164	36,3
	İşçi	115	25,4
	Diğer	7	1,5
Anne-Baba Sağ Olma Durumu	Her ikisi de yaşıyor	418	92,5
	Her ikisi de yaşamıyor	9	2,0
	Annem sağ babam yaşamıyor	17	3,8
	Babam sağ annem yaşamıyor	8	1,8
Anne-Babanın Birlikte Yaşama Durumu	Evet	384	91,8
	Hayır	34	8,2

Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde % 54,6'sının (247 kişi) kadın ve % 45,4'ünün (205 kişi) erkek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yaşa göre dağılımları incelendiğinde % 37,8'inin (171 kişi) 15 yaşında, % 27,4'ünün (124 kişi) 16 yaşında, % 26,1'inin (118 kişi) 17 yaşında ve % 8,6'sının (39 kişi) 18 yaş ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin sınıfa göre dağılımları incelendiğinde % 40,5'inin (183 kişi) 9.sınıfta, % 25,7'sinin (116 kişi) 10. sınıfta, % 23,0'ünün (104 kişi) 11.sınıfta ve % 10,8'inin (38 kişi) 12. sınıfta olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin eğitim gördükleri lise türüne göre dağılımları incelendiğinde % 46,9'unun (212 kişi) meslek lisesinde, % 23,7'sinin (107 kişi) sınavla öğrenci alınan liselerde, % 21,0'inin (95 kişi) genel liselerde ve % 8,4'ünün (38 kişi) spor liselerinde eğitim gördüğü tespit edilmiştir.

Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre dağılımları incelendiğinde % 34,5'inin (156 kişi) ilkököl, % 31,2'sinin (141 kişi) ortaokul, % 22,1'inin (100 kişi) lise, % 7,1'inin (32 kişi) üniversite ve üstü mezunu olduğu ve % 5,1'inin (23 kişi) okur-yazar olmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre dağılımları incelendiğinde % 38,3'ünün (173 kişi) lise, % 29,0'unun (131 kişi) ortaokul, % 16,2'sinin (73 kişi) üniversite ve üstü, % 14,8'inin (67 kişi) ilkököl mezunu olduğu ve % 1,8'inin (8 kişi) okur-yazar olmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin annelerinin mesleğine göre dağılımları incelendiğinde annelerin % 81,6'sının (370 kişi) ev hanımı, % 6,9'unun (31 kişi) memur, % 6,0'sının (27 kişi) işçi, % 4,0'ünün (18 kişi) serbest meslek sahibi ve % 1,3'ünün (6 kişi) emekli olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin babalarının mesleğine göre dağılımları incelendiğinde babaların % 36,3'ünün (164 kişi) serbest sahibi olduğu, % 27,2'sinin (123 kişi) memur, % 25,4'ünün (115 kişi) işçi, % 9,5'inin (43 kişi) emekli ve % 1,5'inin diğer meslek gruplarından olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin anne-baba sağ olma durumlarının dağılımları incelendiğinde % 92,5'inin (418 kişi) her ikisinin de hayatta olduğu, % 3,8'inin (17 kişi) annenin sağ babanın yaşamıyor olduğu, % 2,0'sinin (9 kişi) her ikisinin de yaşamıyor olduğu ve % 1,8'inin (8 kişi) babasının sağ annesinin yaşamıyor olduğu tespit edilmiştir.

Anne babası sağ olan öğrencilerin anne ve babasının her ikisinin de sağ olanların birlikte yaşama durumlarına göre dağılımları incelendiğinde % 91,8'inin (384 kişi) anne ve babasının bir arada yaşadığı, % 8,2'sinin bir arada yaşamadıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin spora ait özelliklerinin dağılımlarının yüzde ve frekans değerleri Tablo 3'de belirtilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Spora Ait Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler		N	%
Ailede Spor Yapan Kişinin Olma Durumu	Evet	185	40,9
	Hayır	267	59,1
Spor Yapma Durumu	Evet	311	68,8
	Hayır	141	31,2
Spor Branşı	Takım Sporları	188	60,5
	Bireysel Sporlar	123	39,5
Yapılan Sporun Düzeyi Durumu	Amatör	155	49,8
	Boş Zaman Faaliyeti Olarak	124	39,9
	Profesyonel	28	9,0
	Milli	4	1,3
Spor Yapma Yılı	1-2 Yıl	121	38,9
	3-5 Yıl	171	55,0
	5 Yıl ve üstü	19	6,1

Öğrencilerin ailede spor yapan kişinin olma durumuna göre dağılımları % 59,1'inin (267 kişi) ailesinde spor yapan birisinin bulunmadığı ve % 40,9'unun (185 kişi) ailesinde spor yapan birisinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre dağılımları incelendiğinde % 68,8'inin (311 kişi) spor yaptığı ve % 31,2'sinin (141 kişi) spor yapmadığı tespit edilmiştir.

Spor yapan öğrencilerin spor branşına göre dağılımları üzerinde yapılan çalışmada % 60,5'inin (188 kişi) takım sporları ve % 39,5'inin (123 kişi) bireysel sporlar yaptığı tespit edilmiştir.

Spor yapan öğrencilerin spor düzeyine göre dağılımları incelendiğinde % 49,8'inin (155 kişi) amatör düzeyde, % 39,9'unun (124 kişi) boş zaman faaliyeti olarak, % 9,0'unun (28 kişi) profesyonel düzeyde ve % 1,3'ünün (4 kişi) milli takım düzeyinde spor yaptığı tespit edilmiştir.

Spor yapan öğrencilerin spor yapma yılına göre dağılımları incelendiğinde % 55,0'inin (171 kişi) 3-5 yıldan bu yana, % 38,9'unun (121 kişi) 1-2 yıldan bu yana ve % 6,1'inin (19 kişi) 5 yıl ve daha üstü yıldan beri spor yaptığı tespit edilmiştir.

4. 2. Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarından elde edilen değerlerin ortalama, standart sapma, en düşük ve en yüksek maksimum değerleri ile ölçüm düzeyleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Değerlere Ait Özellikler

Alt Boyutlar	N	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Maks.	Düzyey
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	452	34,10	6,92	13	93	Sıklıkla
Kendini İfade Etme	452	15,05	3,32	4	20	Sıklıkla
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	452	18,65	3,80	5	25	Sıklıkla
İletişim Kurmaya İsteklilik	452	17,93	4,15	5	45	Sıklıkla
İletişim Becerileri Ölçeği	452	85,97	15,17	29	162	Sıklıkla

Öğrencilerin İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri Alt Boyutu Puanları ortalaması $X=34,10$ ($ss=6,92$) olarak bulunmuş olup "sıklıkla" derecesinde; Kendini İfade Etme Alt Boyutu puanları ortalaması $X=15,05$ ($ss=3,32$) olarak bulunmuş olup "sıklıkla" derecesinde; Sözel Olmayan İletişim ve Etkin Dinleme Alt Boyutu puanları ortalaması $X=18,65$ ($ss=3,80$) olarak bulunmuş olup "sıklıkla" derecesinde; İletişim Kurmaya İsteklilik Alt Boyutu puanları ortalaması $X=17,93$ ($ss=4,15$) olarak bulunmuş olup "sıklıkla" derecesinde; İletişim Becerileri Ölçeği puanları ortalaması $X=85,97$ ($ss=15,17$) olarak bulunmuş olup "sıklıkla" derecesinde tespit edilmiştir (Tablo 4).

Öğrencilerin Empatik Eğilim Ölçeğinden elde edilen değerlerin ortalama, standart sapma, en düşük ve en yüksek değerleri ile ölçüm düzeyleri Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlara Ait Özellikler

Ölçek	N	Ortalama	Standart Sapma	Min.	Maks.	Seviye
Empatik Eğilim Ölçeği	452	66,88	9,42	41	95	3,34 Kararsızım

Öğrencilerin Empatik Eğilim Ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $X=66,88$ ($ss=9,42$) olarak bulunmuş olup, "kararsızım" ifadesine karşılık geldiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutları ile Empatik Eğilim Ölçeği puanlarının normal dağılım gösterip göstermedikleri Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlara Ait Normal Dağılım Sonuçları

Alt Boyutlar	İstatistik	sd	p
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	0,094	452	0,000
Kendini İfade Etme	0,090	452	0,000
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	0,097	452	0,000
İletişim Kurmaya İsteklilik	0,080	452	0,000
İletişim Becerileri Ölçeği	0,053	452	0,004
Empatik Eğilim Ölçeği	0,041	452	0,042

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutları ile Empatik Eğilim Ölçeği puanlarının normal dağılıma uyma durumları Kolmogorov-Smirnov testi ile saptanmış olup puanların normal dağılım göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır ($p<0,05$). Araştırmanın değişkenlerinin alınan puanlara göre farklılaşma durumlarının incelenmesinde parametrik olmayan istatistiksel testler kullanılmıştır.

4. 3. Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Demografik Özelliklere Göre İlişkileri

Öğrencilerin İBÖ alt boyutlarından ve EEÖ'den almış oldukları puanların cinsiyete göre farklılaşma sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Mean Rank	U	p
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Kadın	247	233,67	23547,50	0,200
	Erkek	205	217,87		
Kendini İfade Etme	Kadın	247	234,27	23399,00	0,163
	Erkek	205	217,14		

Tablo 7'nin devamı

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Mean Rank	U	p
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Kadın	247	233,47	23595,00	0,211
	Erkek	205	218,10		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Kadın	247	220,15	23750,00	0,255
	Erkek	205	234,15		
Empatik Eğilim Ölçeği	Kadın	247	235,99	22973,50	0,090
	Erkek	205	215,07		

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden elde edilen değerlerin cinsiyete göre farklılığın anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda cinsiyete göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 7).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların yaşa göre farklılaşma sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Yaşına Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Yaş	N	Mean Rank	χ^2	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	15 yaş	171	229,23	1,115	0,773	
	16 yaş	124	217,39			
	17 yaş	118	233,83			
	18 yaş ve üzeri	39	221,29			
Kendini İfade Etme	15 yaş	171	225,16	5,583	0,134	
	16 yaş	124	207,53			
	17 yaş	118	246,79			
	18 yaş ve üzeri	39	231,29			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	15 yaş	171	231,56	3,212	0,360	
	16 yaş	124	215,32			
	17 yaş	118	238,12			
	18 yaş ve üzeri	39	204,68			
İletişim Kurmaya İsteklilik	15 yaş	171	224,75	1,543	0,672	
	16 yaş	124	231,23			
	17 yaş	118	231,52			
	18 yaş ve üzeri	39	203,92			
Empatik Eğilim Ölçeği	15 yaş	171	232,32	1,804	0,614	
	16 yaş	124	227,07			
	17 yaş	118	225,81			
	18 yaş ve üzeri	39	201,26			

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların yaşa göre farklılığın olup olmadığını istatistiksel olarak test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda yaşa göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven seviyesinde anlamlı olmadığı sonucu elde edilmiştir. ($p>0,05$) (Tablo 8).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların sınıfa göre farklılaşma sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Sınıfına Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Sınıf	N	Mean Rank	X ²	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	9.sınıf	183	224,89	0,188	0,980	
	10.sınıf	116	227,80			
	11.sınıf	104	230,15			
	12.sınıf	49	221,68			
Kendini İfade Etme	9.sınıf	183	220,49	4,234	0,237	
	10.sınıf	116	214,45			
	11.sınıf	104	247,59			
	12.sınıf	49	232,70			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	9.sınıf	183	226,81	4,420	0,219	
	10.sınıf	116	217,05			
	11.sınıf	104	246,59			
	12.sınıf	49	205,07			
İletişim Kurmaya İsteklilik	9.sınıf	183	231,57	0,897	0,826	
	10.sınıf	116	217,48			
	11.sınıf	104	229,01			
	12.sınıf	49	223,59			
Empatik Eğilim Ölçeği	9.sınıf	183	230,85	1,493	0,684	
	10.sınıf	116	229,63			
	11.sınıf	104	225,03			
	12.sınıf	49	205,98			

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların sınıfa göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda sınıfa göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 9).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların öğrenim görülen lise türüne göre farklılaşma sonuçları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Sınıf	N	Mean Rank	X ²	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Genel Lise ⁽¹⁾	95	216,87	13,724	0,003	3-1 3-2 3-4
	Meslek Lisesi ⁽²⁾	212	217,81			
	Sınavla öğrenci alınan lise ⁽³⁾	107	265,08			
	Spor Lisesi ⁽⁴⁾	38	190,43			
Kendini İfade Etme	Genel Lise ⁽¹⁾	95	236,13	6,129	0,106	
	Meslek Lisesi ⁽²⁾	212	217,56			
	Sınavla öğrenci alınan lise ⁽³⁾	107	246,47			
	Spor Lisesi ⁽⁴⁾	38	196,05			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Genel Lise ⁽¹⁾	95	234,43	11,230	0,011	3-2 3-4
	Meslek Lisesi ⁽²⁾	212	214,74			
	Sınavla öğrenci alınan lise ⁽³⁾	107	256,62			
	Spor Lisesi ⁽⁴⁾	38	187,49			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Genel Lise ⁽¹⁾	95	214,20	6,846	0,077	
	Meslek Lisesi ⁽²⁾	212	218,97			
	Sınavla öğrenci alınan lise ⁽³⁾	107	255,08			
	Spor Lisesi ⁽⁴⁾	38	218,76			
Empatik Eğilim Ölçeği	Genel Lise ⁽¹⁾	95	197,97	18,475	0,000	3-1 3-2 3-4
	Meslek Lisesi ⁽²⁾	212	219,95			
	Sınavla öğrenci alınan lise ⁽³⁾	107	271,37			
	Spor Lisesi ⁽⁴⁾	38	208,04			

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların sınıfa göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri, Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği puanlarının öğrenim görülen lise türüne göre farklılığı istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($X^2=13,724$ $p<0,05$; $X^2=11,230$ $p<0,05$; $X^2=18,475$ $p<0,05$). İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri, Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği puanlarının farklılaştığı öğrenim görülen lise türlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan Dunn's testi sonucuna göre sınavla öğrenci alınan lisede öğrenim gören öğrencilerin (Mean Rank= 265,08) İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri Alt Boyutu puanları öğrenimini genel lisede (Mean Rank= 216,87), meslek lisesinde (Mean Rank=217,81) ve spor lisesinde (Mean Rank=190,43) sürdüren

öğrencilerden; sınavla öğrenci alınan lisede öğrenim gören öğrencilerin (Mean Rank=256,62) Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutu puanları öğrenimini meslek lisesinde (Mean Rank=214,74) ve spor lisesinde (Mean Rank=18749) sürdüren öğrencilerden; sınavla öğrenci alınan lisede öğrenim gören öğrencilerin (Mean Rank=271,37) Empatik Eğilim Ölçeği puanları öğrenimini genel lisede (Mean Rank=197,97), meslek lisesinde (Mean Rank=219,95) ve spor lisesinde (Mean Rank=208,04) sürdüren öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Diğer alt boyutların puanlarının öğrenim görülen okul türüne göre farklılığı istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 10).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların annenin eğitim durumuna göre farklılaşma sonuçları Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Annenin Eğitim Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	N	Mean Rank	χ^2	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Okur-yazar Değil	23	238,70	4,468	0,346	
	İlkokul	156	220,21			
	Ortaokul	141	214,70			
	Lise	100	247,68			
	Üniversite ve üstü	32	234,23			
Kendini İfade Etme	Okur-yazar Değil	23	200,57	9,339	0,063	
	İlkokul	156	220,02			
	Ortaokul	141	212,13			
	Lise	100	258,09			
	Üniversite ve üstü	32	241,33			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Okur-yazar Değil	23	206,65	10,030	0,053	
	İlkokul	156	217,39			
	Ortaokul	141	216,84			
	Lise	100	262,12			
	Üniversite ve üstü	32	214,88			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Okur-yazar Değil	23	209,11	9,093	0,059	
	İlkokul	156	225,83			
	Ortaokul	141	206,41			
	Lise	100	248,05			
	Üniversite ve üstü	32	26348			
Empatik Eğilim Ölçeği	Okur-yazar Değil	23	227,35	5,785	0,216	
	İlkokul	156	235,62			
	Ortaokul	141	205,12			
	Lise	100	236,01			
	Üniversite ve üstü	32	245,92			

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların annenin eğitim durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmamasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda annenin eğitim durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 11).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların babanın eğitim durumuna göre farklılaşma sonuçları Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	N	Mean Rank	X ²	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Okur-yazar Değil*	8	-	3,829	0,281	
	İlkokul	67	224,94			
	Ortaokul	131	205,16			
	Lise	173	228,14			
	Üniversite ve üstü	73	238,02			
Kendini İfade Etme	Okur-yazar Değil*	8	-	6,717	0,081	
	İlkokul	67	212,79			
	Ortaokul	131	205,15			
	Lise	173	241,45			
	Üniversite ve üstü	73	217,64			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Okur-yazar Değil*	8	-	5,778	0,123	
	İlkokul	67	209,38			
	Ortaokul	131	208,49			
	Lise	173	240,37			
	Üniversite ve üstü	73	217,34			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Okur-yazar Değil*	8	-	6,453	0,092	
	İlkokul	67	234,99			
	Ortaokul	131	199,06			
	Lise	173	233,80			
	Üniversite ve üstü	73	226,31			
Empatik Eğilim Ölçeği	Okur-yazar Değil*	8	-	0,285	0,963	
	İlkokul	67	225,46			
	Ortaokul	131	217,65			
	Lise	173	224,92			
	Üniversite ve üstü	73	222,75			

*yeterli örneklem birimi olmadığı için istatistiksel analize dahil edilmemiştir.

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların babanın eğitim durumuna göre farklılığın istatistiksel

olarak anlamlı olup olmamasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda babanın eğitim durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 12).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların annenin meslek durumuna göre farklılaşma sonuçları Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Annenin Meslek Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Annenin Meslek Durumu	N	Mean Rank	χ^2	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Ev Hanımı	370	225,44	4,361	0,225	
	Memur	31	233,08			
	Emekli*	6	-			
	Serbest Meslek	18	162,17			
	İşçi	27	226,78			
Kendini İfade Etme	Ev Hanımı	370	223,18	0,315	0,957	
	Memur	31	230,77			
	Emekli*	6	-			
	Serbest Meslek	18	210,72			
	İşçi	27	228,07			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Ev Hanımı	370	224,90	2,757	0,431	
	Memur	31	221,52			
	Emekli*	6	-			
	Serbest Meslek	18	176,83			
	İşçi	27	237,67			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Ev Hanımı	370	225,97	2,655	0,448	
	Memur	31	225,26			
	Emekli*	6	-			
	Serbest Meslek	18	175,75			
	İşçi	27	219,52			
Empatik Eğilim Ölçeği	Ev Hanımı	370	226,15	1,130	0,770	
	Memur	31	212,18			
	Emekli*	6	-			
	Serbest Meslek	18	220,22			
	İşçi	27	202,43			

*yeterli örneklem birimi olmadığı için istatistiksel analize dahil edilmemiştir.

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların annenin meslek durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmamasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi

sonucunda annenin meslek durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 13).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların babanın meslek durumuna göre farklılaşma sonuçları Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Babanın Meslek Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Babanın Meslek Durumu	N	Mean Rank	χ^2	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Memur	123	238,89	3,219	0,359	
	Emekli	43	226,21			
	Serbest Meslek	164	211,65			
	İşçi	115	220,99			
Kendini İfade Etme	Memur	123	215,91	1,211	0,750	
	Emekli	43	224,33			
	Serbest Meslek	164	231,23			
	İşçi	115	218,34			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Memur	123	227,39	0,934	0,817	
	Emekli	43	232,67			
	Serbest Meslek	164	223,34			
	İşçi	115	214,19			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Memur	123	225,14	6,157	0,104	
	Emekli	43	253,95			
	Serbest Meslek	164	228,53			
	İşçi	115	201,25			
Empatik Eğilim Ölçeği	Memur	123	218,69	0,573	0,903	
	Emekli	43	224,55			
	Serbest Meslek	164	220,68			
	İşçi	115	230,34			

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların babanın meslek durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda babanın meslek durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 14).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların anne/babanın yaşama durumuna göre farklılaşma sonuçları Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin Annenin/Babanın Yaşama Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Annenin/Babanın Yaşama Durumu	N	Mean Rank	χ^2	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Her ikisi de yaşıyor	418	224,81	2,473	0,480	
	Her ikisi de yaşamıyor	9	267,28			
	Annem sağ babam yaşamıyor	17	220,00			
	Babam sağ annem yaşamıyor	8	282,63			
Kendini İfade Etme	Her ikisi de yaşıyor	418	224,25	4,385	0,223	
	Her ikisi de yaşamıyor	9	313,17			
	Annem sağ babam yaşamıyor	17	240,94			
	Babam sağ annem yaşamıyor	8	216,00			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Her ikisi de yaşıyor	418	223,01	4,611	0,203	
	Her ikisi de yaşamıyor	9	297,56			
	Annem sağ babam yaşamıyor	17	263,06			
	Babam sağ annem yaşamıyor	8	251,13			
İletişim Kurmaya İsteklilik	Her ikisi de yaşıyor	418	224,99	3,682	0,298	
	Her ikisi de yaşamıyor	9	307,89			
	Annem sağ babam yaşamıyor	17	217,26			
	Babam sağ annem yaşamıyor	8	233,56			
Empatik Eğilim Ölçeği	Her ikisi de yaşıyor	418	227,05	4,729	0,193	
	Her ikisi de yaşamıyor	9	299,83			
	Annem sağ babam yaşamıyor	17	188,65			
	Babam sağ annem yaşamıyor	8	195,50			

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların anne/babanın yaşama durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmamasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda anne/babanın yaşama durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 15).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların anne ve babanın birlikte yaşama durumuna göre farklılaşma sonuçları Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin Anne ve Babanın Birlikte Yaşama Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Anne/Babanın Birlikte Yaşama Durumu	N	Mean Rank	U	p
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Evet	384	208,15	6008,50	0,441
	Hayır	34	244,78		
Kendini İfade Etme	Evet	384	209,64	6476,00	0,938
	Hayır	34	207,97		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Evet	384	209,11	6376,50	0,822
	Hayır	34	213,96		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Evet	384	209,61	6485,50	0,950
	Hayır	34	208,25		
Empatik Eğilim Ölçeği	Evet	384	212,05	5549,00	0,147
	Hayır	34	180,71		

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların anne/babanın birlikte yaşama durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda anne/babanın birlikte yaşama durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 16).

4. 4. Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeğinden Aldıkları Puanlarının Spora Ait Özelliklere Göre İlişkileri

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların ailede spor yapan birisinin varlığı durumuna göre farklılaşma sonuçları Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin Ailede Spor Yapan Birisinin Varlığı Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Ailede Spor Yapan Birisinin Varlığı Durumu	N	Mean Rank	U	p
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Evet	185	230,53	23952,00	0,585
	Hayır	267	22,71		
Kendini İfade Etme	Evet	185	240,42	22122,00	0,058
	Hayır	267	216,86		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Evet	185	233,53	23397,00	0,339
	Hayır	267	221,63		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Evet	185	237,65	22635,00	0,130
	Hayır	267	218,78		
Empatik Eğilim Ölçeği	Evet	185	240,50	22108,00	0,058
	Hayır	267	216,80		

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların ailesinde spor yapan birisinin varlığı durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmamasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda ailesinde spor yapan birisinin varlığı durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 17).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor yapma durumuna göre farklılaşma sonuçları Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin Spor Yapma Durumuna Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Spor Yapma Durumu	N	Mean Rank	U	p
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Evet	311	219,70	19811,50	0,100
	Hayır	141	241,49		
Kendini İfade Etme	Evet	311	228,39	21336,50	0,646
	Hayır	141	222,32		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Evet	311	230,26	20756,00	0,362
	Hayır	141	218,21		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Evet	311	231,72	20301,50	0,205
	Hayır	141	214,98		
Empatik Eğilim Ölçeği	Evet	311	226,87	21811,50	0,926
	Hayır	141	225,69		

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor yapma durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmamasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda spor yapma durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 18).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların yapılan spor branşına göre farklılaşma sonuçları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19. Öğrencilerin Yapılan Spor Branşına Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Spor Branşı	N	Mean Rank	U	p
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Takım Sporları	188	148,99	10244,50	0,089
	Bireysel Sporlar	123	166,71		

Tablo 19'un devamı

Alt Boyutlar	Spor Branşı	N	Mean Rank	U	p
Kendini İfade Etme	Takım Sporları	188	152,67	10935,00	0,417
	Bireysel Sporlar	123	161,09		
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Takım Sporları	188	151,23	10665,00	0,246
	Bireysel Sporlar	123	163,29		
İletişim Kurmaya İsteklilik	Takım Sporları	188	156,74	11422,00	0,856
	Bireysel Sporlar	123	154,86		
Empatik Eğilim Ölçeği	Takım Sporları	188	161,97	10440,00	0,14
	Bireysel Sporlar	123	146,88		

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor branşına göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda spor branşına göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 19).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor düzeyine göre farklılaşma sonuçları Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin Spor Düzeyine Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Spor Düzeyi Durumu	N	Mean Rank	χ^2	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	Amatör	155	148,24	1,703	0,427	
	Boş Zaman Faaliyeti	124	157,77			
	Profesyonel	28	169,21			
	Milli	4	-			
Kendini İfade Etme	Amatör	155	156,53	0,635	0,728	
	Boş Zaman Faaliyeti	124	153,51			
	Profesyonel	28	142,14			
	Milli	4	-			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	Amatör	155	147,43	1,733	0,420	
	Boş Zaman Faaliyeti	124	160,97			
	Profesyonel	28	159,50			
	Milli	4	-			

Tablo 20'nin devamı

Alt Boyutlar	Spor Düzeyi Durumu	N	Mean Rank	X ²	p	Dunn's Test
İletişim Kurmaya İsteklilik	Amatör	155	163,40	3,566	0,168	
	Boş Zaman Faaliyeti	124	145,06			
	Profesyonel	28	141,55			
	Milli	4	-			
Empatik Eğilim Ölçeği	Amatör	155	159,86	1,930	0,381	
	Boş Zaman Faaliyeti	124	145,46			
	Profesyonel	28	159,41			
	Milli	4	-			

*yeterli örneklem birimi olmadığı için istatistiksel analize dahil edilmemiştir.

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor düzeyine göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda spor düzeyine göre farklılığın istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır (p>0,05) (Tablo 20).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor yaşına göre farklılaşma sonuçları Tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo 21. Öğrencilerin Spor Yaşına Göre İletişim Becerileri Ölçeği Alt Boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Spor Yaşı	N	Mean Rank	X ²	p	Dunn's Test
İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri	1-2 yıl ⁽¹⁾	121	150,77	0,747	0,688	
	3-5 yıl ⁽²⁾	171	158,74			
	5 yıl ve üstü ⁽³⁾	19	164,66			
Kendini İfade Etme	1-2 yıl ⁽¹⁾	121	141,29	7,246	0,027	3-1
	3-5 yıl ⁽²⁾	171	162,38			
	5 yıl ve üstü ⁽³⁾	19	192,24			
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	1-2 yıl ⁽¹⁾	121	137,14	10,586	0,005	2-1 3-1
	3-5 yıl ⁽²⁾	171	165,10			
	5 yıl ve üstü ⁽³⁾	19	194,24			
İletişim Kurmaya İsteklilik	1-2 yıl ⁽¹⁾	121	154,00	0,104	0,949	
	3-5 yıl ⁽²⁾	171	157,11			
	5 yıl ve üstü ⁽³⁾	19	158,74			
Empatik Eğilim Ölçeği	1-2 yıl ⁽¹⁾	121	152,98	0,444	0,801	
	3-5 yıl ⁽²⁾	171	156,90			
	5 yıl ve üstü ⁽³⁾	19	167,11			

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor yaşına göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmasını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda Kendini İfade Etme ve Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutları puanlarının spor yaşına göre farklılığı istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($X^2=7,246$ $p<0,05$; $X^2=10,586$ $p<0,05$). Kendini İfade Etme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutları puanlarının farklılaştığı öğrenim görülen lise türlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan Dunn's testi sonucuna göre spor yaşı 5 yaş ve üzerinde olan öğrencilerin (Mean Rank=192,24) Kendini İfade Etme alt boyutu puanları sporcu yaşı 1-2 (Mean Rank=141,29) olan öğrencilerden; sporcu yaşı 5 yıl ve üstü olan öğrencilerin (Mean Rank=194,24) Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutu puanları spor yaşı 1-2 yıl (Mean Rank=137,14) ve 3-5 yıl (Mean Rank=165,10) olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Diğer alt boyutların puanlarının spor yaşına göre farklılığı istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 21).

5. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde lise düzeyinde eğitim gören öğrencilerin spor yapma ya da yapmama durumlarına göre onların empatik eğilimleri ve iletişim beceri düzeylerinin ölçümünden elde edilen bulguların tartışılması yapılmış ve literatürde yer alan benzer çalışmaların bulguları ile karşılaştırılmıştır.

Spor yarışmalarında ya da antrenmanlarda diğer sporcularla gerçekleşen bir iletişim durumu söz konusudur. Bu iletişim şekli çoğu zaman sözsüz olarak gerçekleşmektedir (beden duruşu, ten teması vb.) (Korkut, 2011), başarının sağlanması adına empatik eğilimlerin yüksek ve her türlü iletişimin sağlıklı olabilmesi gerekmektedir.

Özbalta'nın (2018), ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ve iletişim becerilerinin belirlenmesi için yapmış olduğu çalışmasında toplamda 498 öğrenci ile çalışmıştır. Bu öğrencilerin % 54,6'sı erkek, % 44,4'ü 15 yaşında, % 29,7'sinin annesinin eğitim düzeyi lise, % 34,9'unun babasının eğitim düzeyi lise olarak saptanmıştır. Demirel ve ark.'nın (2018), çalışmasında üniversitede eğitim gören 355 öğrenci üzerinde spor yapma durumlarına göre narsizm seviyeleri araştırılmıştır. Tepeköylü Öztürk ve ark.'nın (2011), çalışmasında üniversitede eğitim gören 658 öğrenci üzerinde spor yapma durumlarına göre iletişim becerileri düzeyleri incelenmiştir Tepeköylü Öztürk ve ark.'nın (2011), çalışmasında 329 öğrencinin spor yaptığı ve 329 öğrencinin spor yapmadığı, spor yapan öğrencilerin 203'ünün takım sporu yaptığı belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda toplamda 452 lise düzeyinde eğitim gören öğrenci üzerinde veri toplanmış olup, öğrencilerin % 54,6'sının (247 kişi) kadın, % 37,8'inin (171 kişi) 15 yaşında, % 40,5'inin (183 kişi) 9.sınıfta, incelendiğinde % 46,9'unun (212 kişi) meslek lisesinde, % 34,5'inin (156 kişi) annesinin eğitim düzeyinin ilkokul, % 38,3'ünün (173 kişi) baba eğitim durumunun lise olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin % 68,8'inin (311 kişi) spor yaptığı, spor yapan öğrencilerin % 60,5'inin (188 kişi) takım sporları yaptığı, spor yapan öğrencilerin % 49,8'inin (155 kişi) amatör düzeyde spor yaptığı, % 55,0'inin (171 kişi) 3-5 yıldan bu yana spor yaptığı belirlenmiştir. Çalışmamızın katılımcılarının tanıtımı ve spora ait özelliklerinin literatürde yer alan benzer çalışmalarla uyumlu olduğu ifade edilebilir.

Bizim çalışmamızın aksine Özbalta'nın (2018), sporcu olan ve olmayan ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin empatik eğilimlerinin ve iletişim beceri düzeylerinin cinsiyete göre farklı olduğunu ortaya koymuştur. Tepeköylü Öztürk ve ark.'nın (2011), çalışmasında spor yapma durumundan bağımsız olarak cinsiyete göre kız öğrencilerin iletişim becerilerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır bu çalışmada ulaşılan sonuçta bizim çalışmamızın aksini ortaya koymaktadır. Özding'in

(2005), çalışmasında spor yapan kadınların empatik eğilimlerinin spor yapmayan kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bizim çalışmamızda ulaştığımız sonuçların aksine Özbalta Giles ve Heyman'ın (2005), çalışmasında spor yapan kız öğrencilerin iletişim becerilerinin spor yapan erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İlaslan'ın (2011), çalışmasında ise bizim yaptığımız çalışmamıza paralel olarak cinsiyete göre iletişim becerilerinin farklılaşmadığı tespiti yapılmıştır. Saygıdeğer'in (2004), çalışmasında da kızların iletişim becerilerinin erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu ve bu durumun gerekçesi olarak kadın ve erkeklerin sosyalleşme durumlarında farklı hareket ve davranış biçimlerinin onaylanması gösterilmiştir bu sonuçlar bizim ulaştığımız sonuçlarla örtüşmemektedir. Bizim çalışmamızda öğrencilerin spordan bağımsız olarak empatik eğilimleri ve iletişim beceri düzeyleri arasında cinsiyete göre bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin henüz karakter ve mizaç gelişimlerinin devam ettiği bu yaşlarda cinsiyet temelli farklılıkların oluşmamasının muhtemel olduğu belirtilebilir.

Yapmış olduğumuz çalışmadan elde edilen sonuçlara paralel olarak Atıcı ve Rehber'in (2009), çalışmasında öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf düzeyleri ile onların empatik eğilimleri arasında bir ilişki bulunamamıştır. Özbalta'nın (2018), çalışmasında 17 yaş ve üzerindeki öğrencilerin iletişim becerileri daha yüksek bulunmuş olup, 17 yaşındakilerden spor yapanların empatik eğilimleri spor yapmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur bu sonuçlarda yine bizim ulaştığımız sonuçlarla uyum göstermemektedir. Çalışmamızda öğrencilerin iletişim becerileri düzeyi ve empatik eğilimleri yaşa ve bulunulan sınıfa bağlı olarak değişiklik göstermemektedir. Bu durumun gerekçesi olarak yapmış olduğumuz çalışma oldukça dar bir yaş aralığı incelendiğinden kuşaklar arası farklılıkların tespit edilebileceği örneklem grubu yer almamaktadır. Katılımcıların yaşlarının birbirine çok yakın olması farklılığın oluşmamasındaki temel sebep olarak ifade edilebilir. Lise düzeyinde eğitim gören öğrencilerin içinde buldukları bedensel ve zihinsel süreç gereği bilişsel yapılar olgunlaşmakta ve dış dünyaya ait düşünceler şekillenmektedir. Özellikle ergenlik döneminde bireylerin dış dünyadan beklentilerinin karşılanamaması sonucunda üstlenilen sosyal rollerin de belirleyicisidir (Erden ve Akman, 2002).

Köker ve ark.'nın (2005), çalışmasında öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin onların iletişim becerilerine etkide bulunmadığı gözlemlenmiştir bu sonuçlar çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlarla paralellik göstermektedir. Çalışmamızda sınavla öğrenci alınan liselerde eğitim gören öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri ve empatik eğilimleri diğer tür liselere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu durum sınavla giriş yapılan okullara belli bir ders çalışma disiplinine sahip ve toplumun olumlu yönde şekillendirdiği düşünülen öğrencilerin devam etmesi sebebiyle açıklanabilir.

Özbalta'nın (2018), çalışmasında öğrencilerin iletişim seviyelerinin ailede spor yapan birisinin varlığından bağımsız olduğu belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda da benzer şekilde öğrencilerin empatik eğilimleri ve iletişim beceri düzeyleri ailede spor yapan birisinin varlığından bağımsız olduğu belirlenmiştir.

Dervent'in (2007), araştırmasında empatik eğilim düzeyleri bakımından spor yapan öğrencilerin daha yüksek puan almış olmalarına rağmen istatistiksel bakımdan bir farklılığa sebep olmayacak şekildedir. Yine Yıldız'ın (2009), gerçekleştirmiş olduğu çalışmada spor yapan öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri spor yapmayanlardan farklılaşmamaktadır şeklinde bulunmuştur sonuçlar değerlendirildiğinde yapmış olduğumuz çalışma sonuçları ile uyum göstermektedir. Çalışmamızda ulaştığımız sonuçların aksine Fazel'in (2011), çalışmasında spor yapan öğrenci bireylerin yapmayanlara nazaran empatik eğilim düzeyleri daha yüksek saptanmıştır aynı şekilde Özbalta'nın (2018), çalışmasında ise sporcu olan ve olmayan öğrencilerin empatik eğilimleri karşılaştırılması yapılmış ve empatik eğilim düzeyleri sporcu öğrenciler lehine daha düşük bulunmuştur bu sonuçlarda çalışmamızda ulaşılan sonuçlarla uyum göstermemektedir. Bizim çalışmamızda spor yapan öğrencilerle yapmayanların empatik eğilimleri düzeyleri arasında bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bu durum literatürde yer alan ve özellikle öğrenci seviyesinde yapılan çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermekte olup, öğrencilerin empatik eğilimlerini farklılaştıran başka unsurların incelenmesi tavsiye edilebilir.

Tepeköylü Öztürk'ün (2012) çalışmasında öğrencilerin iletişim becerilerinin yapılan sporun branşına göre (takım ya da bireysel) farklılaşma göstermediği belirlenmiştir. Dervent'in (2007), çalışmasında takım ya da bireysel sporla uğraşan sporcuların iletişim beceri düzeylerinin farklılaşmadığı saptanmıştır. Bu iki çalışmanın sonuçları da çalışmamızda ulaşılmış olduğumuz sonuçlarla uyum göstermektedir. Yine Erşan ve ark. 'nın (2009), çalışmasında da buna benzer sonuçlar elde edilmiş ve iletişim becerilerinin takım ya da bireysel spor yapma durumundan bağımsız oldukları tespit edilmiştir. Özbalta'nın (2018), çalışmasında sporcu öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin sporun bireysel ya da takımla yapılmasından bağımsız olduğu belirlenmiştir. Çetin ve Kuru'nun (2009), spor yüksekokulu üzerinde yapmış olduğu çalışmada bireysel ya da takım sporu yapan öğrencilerin sosyal becerilerinin farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Yine Yüksel ve Tepeköylü (2010) lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında spor yapan öğrencilerin bireysel ya da takım sporu yapıyor olmalarının iletişim beceri düzeylerinde bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Örnek verdiğimiz çalışmalara da baktığımızda çalışmamızla paralel sonuçlara ulaşıldığı tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda da spor yapan öğrencilerin bireysel ya da takım sporu yapmalarının onların

empatik eğilimlerinde ve iletişimsel beceri düzeylerinde bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Bu durumun gerekçesi olarak düzenli olarak herhangi bir branşta (takım ya da bireysel) spor yapmakta olan öğrencilerin spor türüne ve branşına dikkat edilmeksizin bireyin iletişim beceri seviyesini olumlu yönde etkilediği şeklinde ifade edilebilir.

Özbalta'nın (2018), çalışmasında spor yapan öğrencilerin sporcu yaşlarının onların iletişim becerisi düzeylerine etkide bulunduğu saptanmış olup, sporcu olup da 3-5 yıldan bu yana spor yapan öğrencilerin iletişim becerileri diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Buna benzer olarak Ferron ve ark.'nın (1999), çalışmasında da spor yapılan sürenin artması iletişim becerilerin geliştiğini gösterdiği belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda da spor yapan öğrencilerin kendini ifade etme durumları ve sözel olmayan iletişim puanları 5 yıldan daha fazla süredir spor yapanların diğerlerine göre daha yüksek bulunmuş olup örnek çalışmalarla uyumlu sonuçlara ulaşıldığı tespit edilmiştir. Bu durumda sporcu yaşının artması ister takım ister bireysel olsun spor başarısı ya da faaliyeti hem müsabakalarda hem de antrenmanda mutlak suretle iletişimi gerekli kılmaktadır. Sporda bir gereklilik olan sözel olmayan iletişim şekli öğrencilerin bu alandaki gelişimlerine de katkı sağladığı ifade edilebilir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

Öğrencilerin % 54,6'sının (247 kişi) kadın, % 37,8'inin (171 kişi) 15 yaşında, % 40,5'inin (183 kişi) 9.sınıfta, % 46,9'unun (212 kişi) meslek lisesinde, % 34,5'inin (156 kişi) annesinin eğitim düzeyinin ilkokul, % 38,3'ünün (173 kişi) baba eğitim durumunun lise, % 81,6'sının (370 kişi) annesinin ev hanımı, % 36,3'ünün (164 kişi) babasının serbest meslek sahibi olduğu, % 92,5'inin (418 kişi) anne ve babasının her ikisinin de hayatta olduğu, anne ve babasının her ikisinin de sağ olanların % 91,8'inin (384 kişi) anne ve babasının bir arada yaşadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin % 59,1'inin (267 kişi) ailesinde spor yapan birisinin bulunmadığı, % 68,8'inin (311 kişi) spor yaptığı, spor yapan öğrencilerin % 60,5'inin (188 kişi) takım sporları yaptığı, spor yapan öğrencilerin % 49,8'inin (155 kişi) amatör düzeyde spor yaptığı, % 55,0'inin (171 kişi) 3-5 yıldan bu yana spor yaptığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri Alt Boyutu Puanları ortalaması $X=34,10$ ($ss=6,92$); Kendini İfade Etme Alt Boyutu puanları ortalaması $X=15,05$ ($ss=3,32$); Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim Alt Boyutu puanları ortalaması $X=18,65$ ($ss=3,80$) ; İletişim Kurmaya İsteklilik Alt Boyutu puanları ortalaması $X=17,93$ ($ss=4,15$); İletişim Becerileri Ölçeği puanları ortalaması $X=85,97$ ($ss=15,17$) (Tablo 4); Empatik Eğilim Ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $X=66,88$ ($ss=9,42$) (Tablo 5) olarak saptanmıştır.

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği ve alt boyutları ile Empatik Eğilim Ölçeği puanlarının normal dağılıma uyma durumları Kolmogorov-Smirnov testi ile saptanmış olup puanların normal dağılım göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır ($p<0,05$) (Tablo 6). Araştırmanın değişkenlerinin alınan puanlara göre farklılaşma durumlarının incelenmesinde parametrik olmayan istatistiksel testler kullanılmıştır.

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların cinsiyete göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 7).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların yaşa göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 8).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların sınıfa göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 9).

Öğrencilerin İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri, Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği puanlarının öğrenim görülen lise türüne göre farklılığı istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Sınavla öğrenci alınan lisede öğrenim gören öğrencilerin (Mean Rank= 265,08) İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri Alt Boyutu puanları öğrenimini genel lisede (Mean Rank= 216,87), meslek lisesinde (Mean Rank=217,81) ve spor lisesinde (Mean Rank=190,43) sürdüren öğrencilerden; sınavla öğrenci alınan lisede öğrenim gören öğrencilerin (Mean Rank= 256,62) Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutu puanları öğrenimini meslek lisesinde (Mean Rank=214,74) ve spor lisesinde (Mean Rank=18749) sürdüren öğrencilerden; sınavla öğrenci alınan lisede öğrenim gören öğrencilerin (Mean Rank= 271,37) Empatik Eğilim Ölçeği puanları öğrenimini genel lisede (Mean Rank= 197,97), meslek lisesinde (Mean Rank=219,95) ve spor lisesinde (Mean Rank=208,04) sürdüren öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Diğer alt boyutların puanlarının öğrenim görülen okul türüne göre farklılığı istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 10).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların annenin eğitim durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 11).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların babanın eğitim durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 12).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların annenin meslek durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 13).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların babanın meslek durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 14).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların anne/babanın yaşama durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 15).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların anne/babanın birlikte yaşama durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 16).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların ailesinde spor yapan birisinin varlığı durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 17).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor yapma durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 18).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor branşına göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 19).

Öğrencilerin İletişim Becerileri Ölçeği alt boyutlarından ve Empatik Eğilim Ölçeğinden almış oldukları puanların spor düzeyine göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır (Tablo 20).

Öğrencilerin Kendini İfade Etme ve Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutları puanlarının spor yaşına göre farklılığı istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Spor yaşı 5 yaş ve üzerinde olan öğrencilerin (Mean Rank=192,24) Kendini İfade Etme alt boyutu puanları sporcu yaşı 1-2 (Mean Rank=141,29) olan öğrencilerden; sporcu yaşı 5 yıl ve üstü olan öğrencilerin (Mean Rank=194,24) Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutu puanları spor yaşı 1-2 yıl (Mean Rank=137,14) ve 3-5 yıl (Mean Rank=165,10) olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Diğer alt boyutların puanlarının spor yaşına göre farklılığı istatistiksel olarak % 95 güven düzeyinde anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 21).

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Araştırma sonucunda spor yaşı beş yıl ve üzeri olan öğrencilerin iletişim becerilerini daha gelişmiş olduğu saptanmıştır buradan yola çıkarak öğrencilerin daha erken yaşlarda spora yönlendirilerek devam etmeleri sağlanmalıdır.
2. Öğrencilerin Beden eğitimi derslerinde sıkılmalarını önleyici ve spora teşvik edici çalışmalara ve uygulamalara yer verilerek spora başlamaları sağlanmalıdır.
3. Öğrencilerin spor yaşantılarının uzun olmasını sağlamak için ailelerinde spor konusunda bilinçlendirilmesi ve çocukların spora başlayıp devam etmelerinin sağlanması gerekmektedir.
4. Sınavla öğrenci alan okullarda öğrenim gören öğrencilerin iletişim becerilerinin ve empatik eğilimlerinin meslek lisesi ve spor lisesinde öğrenim gören

öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edildiğinden öğrencilerin ilkokul ve ortaokuldan başlayarak akademik olarak desteklenmesi gerekmektedir.

5. Öğrencilerin iletişim becerilerinin ve empatik eğilimlerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği tespit edildiğinde spora yönlendirme ve devam etmeleri noktasında cinsiyet ayrımı yapılmadan yönlendirmeler yapılmalıdır.
6. Öğrencilerin spora başlayıp devam etmeleri noktasında Beden Eğitimi ve Spor dersinin önemi ortadayken derslerin seçmeli ders değil zorunlu ders haline getirilerek haftalık ders saatlerinin artırılması gerekmektedir.

6. 2. 2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Yaptığımız araştırma yalnızca ortaöğretim kurumlarında yapılmıştır çalışma farklı yaş kategorisindeki öğrencilerde uygulanarak karşılaştırma yapılabilir.
2. Araştırma sadece Gümüşhane merkezdeki okullarda uygulanmıştır araştırma ilçelerdeki okullarda yapılarak il merkezindeki okullar ve ilçelerdeki okullar arasında kıyaslama yapılabilir.
3. Araştırma sadece Gümüşhane’de yapılmıştır araştırmayı farklı bölgelerde uygulayarak bölgesel karşılaştırma yapılabilir.
4. Araştırmanın yapıldığı yaş gurupları henüz kişilik gelişimlerini tamamlayamamış yaş guruplarıdır araştırma daha büyük yaşlarda ki bireylere uygulanarak daha objektif sonuçlara ulaşılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Açak, M. Iğın, A. ve Erhan, S. (1997). *Beden eğitimi öğretmenin el kitabı*. Malatya: Morpa Kültür Yayınları.
- Açıkada, Ç. ve Ergen, E. (1987). *Sporda gelişim ve başarının temelleri*. Ankara *Bilim Teknik Dergisi*, 18-19.
- Akgün, S. (1992). *Amerikalı misyonerlerin Anadolu'ya bakışları*, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırmaları Merkezi Dergisi, 3(1).
- Akıncı, Y.A. (2007). *Orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sosyalleşme süreci ve şahsiyetin oluşmasında katkısı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi Kütahya.
- Altınoluk, H. (2014). *Hemşirelerde/ebelerde empatik eğilim ve becerilerin değerlendirilmesi (Denizli Servergazi Hastanesi örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Alver, B. (1998). *Bireylerin uyum düzeyleri ile empatik becerileri arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Aracı, H. (2004). *Okullarda beden eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Arslanoğlu, C. (2012). *Farklı bölümlerde öğrenim gören beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ve saldırganlık ilişkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ataman, A. (1974). *Antropometri*. Ankara: Resimli Posta Matbaası.
- Atıcı, M. ve Rehber, E. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 232-342.
- Ayakyay, S. (1992). *Eğitim kurumlarında beden eğitimi ve spor sempozyumu bildiriler, paneller, tartışma*. İzmir.
- Barker, A. (2011). *Improve your communication skills*. London: Kogan Page Limited
- Başar, H. (2012). *Sınıf yönetimi öğretmen el kitabı*. İstanbul: Morpa Ofset.
- Bıçakçı, İ. (1998). *İletişim ve halkla ilişkiler*. Ankara: Mediacat Yayınları
- Björkqvist, K., Österman, K., and Kaukiainen, A. (2000). Social intelligence – empathy = aggression? *Aggression and Violent Behavior*, 5(2), 191-200.

- Budak, S. (2005). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Burgoon, J.K., ve Buller, D.B. (1989). *Nonverbal communication: The unspoken dialogue*. New York: Harper ve Row, p. 113-116.
- Castillo, R. Salguero, J.M., Fernnandez Berrocal, P., and Balluerka, N. (2013). Effects of an emotional intelligence intervention on aggression and empathy among adolescents. *Journal of Adolescence*, 36(5), 883-892.
- Cihangir, Z. (2004). *Kişilerarası iletişiminde dinleme becerisi*. Ankara: Nobel Basımevi.
- Cüceloğlu, D. (2002). *Keşkesiz bir yaşam için iletişim donanımları* (6. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakmakçı, S. (2001). *Okullardaki beden eğitimi dersinin ve faaliyetlerinin öğrencilerin sosyalleşmelerine etkileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kütahya, Dumlupınar Üniversitesi.
- Çetin, M.Ç. ve Kuru, E. (2009). Beden eğitimi spor yüksekokulu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(1), 1-8.
- Deloney, L.A. and Graham, C.J. (2003). Developments Wit: Using drama to teach first-year medical students about empathy and compassion. *Teaching And Learning In Medicine*, 15(4), 247-251.
- Demirel, H. Altın, M. Yalçın, Y.G. ve Demir, H. (2018). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin narsisizm seviyelerinin karşılaştırılması*. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 72-77.
- Deniz, İ. (2003). *İletişim becerileri eğitiminin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin iletişim becerisi düzeylerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Dervent, F. (2007). *Lise öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ve sportif aktivitelere katılımı ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dorak, F. and Vurgun, N. (2006). *Takım sporları açısından empati ve takım birlikteliği ilişkisi*. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 73-77.
- Dökmen, Ü. (1988). *Empatinin yeni bir modele dayanarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi*. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(1-2),155-190.
- Dökmen, Ü. (2005). *İletişim çatışmaları ve empati*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (2009). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. (5.baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dönmezer, İ. (1997). *Eğitim psikolojisi*. İzmir, Ege Üniversitesi Basımevi.

- Durakoğlu, A. ve Gökçearsan, Ő. (2010). Lise öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy Humanities*, 5(3), 354-364.
- Duru, E. (2002). *Öğretmen adaylarında kişi-durum yaklaşımı bağlamında yardım etme davranışı eğilimi, empati ve düşünme stilleri ilişkisi bu değişkenlerin bazı psikososyal değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2002). *Gelişim ve öğrenme* (11. baskı) Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erkal, M. (1982). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Erkal, M. (1991). *Sosyoloji (Toplum ve bilim)*, İstanbul: Der Yayınları.
- Erkut, T. (2010). Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1),120-121.
- Erşan, E., Doğan, O., ve Doğan, S. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin sosyo-demografik açıdan değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*. 31, 321-238.
- Fazel, K.A. (2011). *The comparison of five personality traits between male and female athletes and non-athletes. Growth and Sporting-Motion Learning*. (pp. 81-98).
- Ferron, C., Narring, F., Cauderay, M., and Michaud, P.A. (1999). Sport activity in adolescence. *Health Education Reserch Journal*, 14(2), 225–233.
- Fişek, K. (1998). *Türkiye’de ve dünya’da spor yönetimi*. Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Giles, J., and Heyman, G.D. (2005). Young children’s beliefs about the relationship between gender and aggressive behavior. *Child Development*, 76(1), 107-121.
- Gillet, B. (1982). *Spor nedir?* (M. Durak Çev.). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Glinow, A. V. and Mcshane, S. L. (2016). *Örgütsel davranış*. Ankara: Ekim Yayınları.
- Günay, M. (1999). *Egzersiz fizyolojisi*. Ankara: Bağırğan Yayınevi.
- Gündüz, H. (1997). *Eđitici kol çalışmalarının etkililiği ile ilgili öğretmen ve yönetici görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Günel, İ. (2014). *Gençlik ve spor bakanlığı’nın taşra teşkilatlarında görev yapan il müdürlükleri ve şube müdürlerinin empati becerilerinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Gürgen, H. (2003). İletişim süreci ve öğeleri (Ünite 2). F. Uztuđ (Ed.), *Halkla ilişkiler ve iletişim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Güven, A. (1982). *Ansiklopedik spor dünyası*. (4.Cilt). İstanbul: Serhat Yayınları.
- Güven, O. (1992). *Türklerde spor kültürü*. Ankara, Atatürk Spor Merkezi Yayını.
- Hargie, O. and Dickson, D. (2004). *Skilled interpersonal communication: Research, theory and practice* (4th. ed.). London: Routledge Publishing.
- Hersey, P., Blanchard, K. and Johnson, D. (2001). *Management of organizational behavior: Leading human resources* (8th ed.). Upper Saddle River, NJ :Prentice Hall.
- İlaslan, Ö. (2001) *Orta öğretim öğrencilerinin bazı özlük niteliklerinin ve baskın ben durumlarının iletişim becerileriyle ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- İnal, A. N. (1998). *Beden eğitimi ve spor bilimine giriş*. Selçuk Üniversitesi Vakfı Yayınları. Konya.
- İnel - Manav, A. (2008). *Hemşirelerin empatik eğilim ve becerilerinin değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- İşler, H. (2005). *Sınıf ve sporda yönetim ile organizasyon*, Niğde.
- İşler, H. (2012). *Beden eğitimi ve spor bilgileri*. İstanbul: Ol Kitap.
- Jolliffe, D., and Farrington, D.P. (2011). Is low empathy related to bullying after controlling for individual and social background variables? *Journal of Adolescence*, 34(1), 59-71.
- Karaca, A., Açıkgoz, F., ve Akkuş, D. (2013). Eğitim ile empatik beceri ve empatik eğilim geliştirilebilir mi? Bir sağlık yüksekokulu örneği. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 118-122.
- Karakaya, M. A.(2002). *Takım sporu yapan sporcularla bireysel spor yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin karşılaştırılması (Niğde Üniversitesi Aksaray Besyo örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Karakuş, A. (1999). *Etkili eğitim denetimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Karaküçük, S. (1995). *Rekreasyon, boş zamanları değerlendirme, kavram, kapsam ve araştırma*. Ankara: Remzi Kitapevi.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kirazlıoğlu, Z. (1992). Ders dışı sportif etkinliklerde okul, kulüp ve yerel yönetimlerin işlevlerine genel bir bakış. *Ankara, Amatör Spor Dergisi*, 48, 26-29.
- Konter, E. (1995). *Sporda motivasyon*. İzmir: Saray Medikal Yayıncılık.

- Korkut, F. (2004). *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkut - Owen, F. ve Bugay, A. (2014). *İletişim becerileri ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 51-64.
- Köker, S., Evrengöl, A. ve Canat, S. (2005). Ergenlerin ana babaları ile iletişimlerini algılama düzeyleri. *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi*, 1(2), 75-78.
- Köknel, Ö. (2005). *İnsanı anlamak*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Köseoğlu, A. (2013). *İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn kabul-red düzeyleri ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Orkunoğlu, O. (1985). *Voleybol antrenörünün el kitabı*. B.T.G.M., Ankara: Voleybol Federasyonu Yayını.
- Öner, N. (2001). *Farklı cinsiyet rol yönelimli kız ve erkek üniversite öğrencilerinin empatik beceri düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özbalta, M. (2018). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ve iletişim becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdamar, K.(2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Özdiñç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 77-84.
- Özer, D.S. ve Özer, K. (1998). *Çocuklarda motor gelişim*. Antalya. Nobel Akademik Yayıncılık
- Özkök, E. (1985). *İletişim kuralları açısından kitlelerin çözülüşü* (1. baskı). Ankara: Tan Yayınları.
- Öztürk, F., Koparan, Ş., Haşıl, N., Efe, M., ve Özkaya, G. (2004). Antrenör ve hakemlerin empati durumlarının araştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 19-25.
- Pehlivan, Z. (1989). *Ankara merkez ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı spor faaliyetleri üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Rehber, E. (2007). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Salleh, L., (2007). *Communication competence of malaysian leaders as a function of emotional intelligence and cognitive complexity* (Unpublished phd thesis). The Faculty of the Scripps College of Communication of Ohio University.
- Saygıdeğer, A. (2004). *Benlik saygısı düzeyleri farklı genel lise öğrencilerinin bazı kişisel özelliklerine göre iletişim becerilerine ilişkin algılarının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Sortullu, C. (2011). *Empati eğitim programının 12 yaş grubu erkek basketbolcularda empati becerileri ve takım birlikteliği üzerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü* (Yayınlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şahin, M., ve Akbaba, S. (2010). İlköğretim okullarında zorbacı davranışların azaltılmasına yönelik empati eğitim programının etkisinin araştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1), 331-342.
- Tamer, K. (1998). *Beden eğitimi ve oyun öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Taşmektepligil, M. Y. (1997). Elit düzeyde spor yapanların spora yönelmelerinde ilk ve ortaöğretim kurumlarının etkisi üzerine bir araştırma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1) 39-46.
- Tatlıdil, E. (1993). *Toplum eğitim ve öğretimi*. İzmir: Evrim Matbaacılık.
- Tepeköylü-Öztürk, Ö., Soytürk, M., Daşdan Ada, E.N. ve Çamlıyer, H. (2011). Üniversite takımlarında sporcu olan öğrencilerle spor yapmayan öğrencilerin iletişim becerisi düzeylerinin karşılaştırılması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 43-53.
- Tezcan, M. (1997). *Boş zamanlar sosyolojisi*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Thamhain, H. (1992). *Engineering management: Managing effectively in technology-based organizations*. New York :John Wiley ve Sons.
- Tiryaki, Ş., Erdil, G., Acar, M. ve Emlek, Y. (1991). Sporcu ve sporcu olmayan gençlerin kişilik özellikleri. *Spor Hekimliği Dergisi*, 26,19-23.
- Toy, S. (2007). *Mühendislik ve hukuk fakülteleri öğrencilerinin iletişim becerileri açısından karşılaştırılması ve iletişim becerileriyle bazı değişkenler arasındaki ilişkiler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uğur, A. (2007). *Oluşturmacı sosyal bilgiler öğretiminde örnek olay incelemesi tekniği kullanımının öğrencilerin empatik düşünme becerilerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Ural, S. N. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin demokratik tutum ve empatik eğilim düzeylerine sosyal bilgiler dersinin etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Uygun, E. (2006). *Psikiyatri servisinde çalışan hemşirelerin empati beceri düzeylerinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Voigt, D. (1998). *Spor sosyolojisi*, Spor Bilim. Alkım Yayınları.
- Yaşar, M. ve Erol, A. (2015). *Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının empatik eğilim düzeyleri ile düşünme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*, *International Journal of Assessment Tools in Education*, 2(2), 38-65.
- Yavaş, B. (2007). *İlköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin empati becerileri ile ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarıları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yazarer, İ., Taşmektepligil, M.Y., Ağaoğlu, Y.S., Ağaoğlu, S.A., Albay, F. ve Yamaner, F. (2001). *Beden eğitimi ve sporda temel ilkeler*. Ankara: Ekin Kitabevi.
- Yetim, A. (2005). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Yetim, A. ve Cengiz, R. (2010). *İletişim ve spor*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yıldıran, İ., Yetim, A. ve Şenel, Ö. (1996). Farklı cinsiyetteki lise öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*. 1(56), 52-57.
- Yıldız, S. (2009). *Spor yapan ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, A. (2003). *Empati eğitim programının ilköğretim öğrencilerinin empatik becerilerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, S. (2013). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili Bayrampaşa ilçesi örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yolal, M. (2016). *Turizm araştırmalarında örnekleme: Bibliyometrik bir araştırma*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yüksel, A. (2004). Empati eğitim programının ilköğretim öğrencilerinin empatik becerilerine etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 341-354.
- Yüksel, Y. ve Tepeköylü, Ö. (2010). *Ortaöğretimde sporcu öğrencilerle spor yapmayan öğrencilerin iletişim becerisi düzeyleri*. 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Antalya.

8. EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcılar;

Bu ölçekten elde edilecek veriler bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Maddelerin üzerinde bulunan derecelmeyi kullanarak sizin için en geçerli olanına (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

Vereceğiniz cevaplar araştırmanın amacı dışında kullanılmayacaktır. Samimi cevaplarınız için teşekkür ederim.

Yunus TOPCU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız: 15 () 16 () 17 () 18 ve üstü ()
3. Sınıfınız: 9. Sınıf () 10. Sınıf () 11. Sınıf () 12. Sınıf ()
4. Lise türü: Genel Lise () Meslek Lisesi () Sınavla öğrenci alan Lise () Spor Lisesi ()
5. Annenizin eğitim düzeyi:
Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
6. Babanızın eğitim düzeyi:
Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
7. Annenizin mesleği: Ev hanımı () Memur () Emekli () Serbest Meslek () İşçi ()
8. Babanızın mesleği: Memur () Emekli () Serbest Meslek () İşçi ()
9. Anne babanız yaşıyor mu? : Her ikisi de yaşıyor () Her ikisi de yaşamıyor ()
Annem sağ babam yaşamıyor () Babam sağ annem yaşamıyor ()
10. Anne ve babanız yaşıyor ise birlikteler mi? : Evet () Hayır ()
11. Ailenizde spor yapan var mı? :Evet () Hayır ()
12. Spor yapıyor musunuz? : Evet () Hayır ()
13. Yapmış Olduğunuz Spor Branşınız? Takım Sporları () Bireysel Sporlar ()
14. Hangi Düzeyde spor yapıyorsunuz?
Amatör Düzeyde () Boş Zaman Faaliyeti Olarak () Profesyonel Düzeyde () Milli Düzeyde ()
15. Spor Yaşınız: 1-2 yıl () 3-5 yıl () 5 yıl ve üstü ()

Ek 2. İletişim Becerileri Ölçeği

İLETİŞİM BECERİLERİ ÖLÇEĞİ (İBÖ)					
YÖNERGE: Bu ölçek iletişimle ilgili bazı özelliklerinizi ölçmeye yöneliktir. Aşağıda sunulan ifadeleri, o ifadelerle ilgili genelde kendinizi nasıl bulduğunuzu düşünerek okuyunuz. İlişkilerimizdeki özelliklerimiz elbette kiminle, hangi koşullarda, ne zaman ilişkide bulunduğumuza bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. O nedenle ifadeleri genelde gösterdiğiniz tepkilere göre değerlendiriniz. Değerlendirmenizi 1-hiçbir zaman 2-nadiren, 3-bazen, 4-sıklıkla, 5-her zaman olmak üzere yaptıktan sonra ifadenin karşısındaki uygun yere (X) işareti koyarak belirtiniz. Hiç bir ifadeyi boş bırakmamanız sonuçları daha sağlıklı değerlendirmemize yarayacaktır. Teşekkür ederiz.					
	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. İnsanları oldukları gibi kabul ederim.	①	②	③	④	⑤
2. Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.	①	②	③	④	⑤
3. Başkalarını önyargısız dinlerim.	①	②	③	④	⑤
4. Yaşadığım olaylardaki duygularımı sözlerimle ve beden dilimle başkalarına iletebilirim.	①	②	③	④	⑤
5. Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.	①	②	③	④	⑤
6. Birisi ile iletişim içindeyken sakın bir ses tonuyla konuşurum.	①	②	③	④	⑤
7. İnsanlara yakın ilgi duyarım.	①	②	③	④	⑤
8. Diğer insanlarla kolaylıkla sohbet başlatabilirim.	①	②	③	④	⑤
9. İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.	①	②	③	④	⑤
10. Konuşurken söylediklerimle beden dilimin uyuşmasına dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
11. Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.	①	②	③	④	⑤
12. Konuşmaları dinlerken, içerikle yüz ifadesinin ya da beden duruşunun uyumuna dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
13. Benimle herhangi bir konuda konuşmayı istemeyen birisini konuşmaya zorlamam.	①	②	③	④	⑤
14. Başkalarına içtenlikle iltifat ederim.	①	②	③	④	⑤
15. Başkaları konuşurken yanıt vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini beklerim.	①	②	③	④	⑤
16. Birileriyle konuşurken onları rahatsız edebilecek kadar yakınlarında olmamaya özen gösteririm.	①	②	③	④	⑤
17. Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.	①	②	③	④	⑤
18. Birisini dinlerken söylenenlerin altında yatan duyguları anlayabilirim.	①	②	③	④	⑤
19. Yüz yüze olmasak da konuştuğum kişinin duygusunu ses tonundan anlayabilirim.	①	②	③	④	⑤
20. Düşüncelerimi sözel olarak ifade edebilirim.	①	②	③	④	⑤
21. Birisiyle konuşurken ona yanıt vermeden önce onu doğru anlayıp anlamadığımı yoklarım.	①	②	③	④	⑤
22. Yazışırken seçilen sözcüklerin de önemli olduğunu aklımda tutarım.	①	②	③	④	⑤
23. Karşımdakini dinlerken onu anladığımı uygun bir dille ifade ederim.	①	②	③	④	⑤
24. Birisine bir öneride bulunmadan önce, onun öneri vermeme isteyip istemediğine dikkat ederim.	①	②	③	④	⑤
25. Eğer karşımdakinin işine yarayacaksa yaşadığım benzer deneyimleri onunla paylaşıyorum.	①	②	③	④	⑤

Ek 3. Empatik Eğilim Ölçeği

EMPATİK EĞİLİM ÖLÇEĞİ		Tamamen Aykırı	Oldukça Aykırı	Kararsızım	Oldukça Uygun	Tamamen Uygun
1	Çok sayıda dostum var.					
2	Film seyrederken bazen gözlerim yaşarır.					
3	Sıklıkla kendimi yalnız hissederim.*					
4	Bana dertlerini anlatanlar yanımdan ferahlamış olarak ayrılırlar.					
5	Başkalarının problemleri, beni kendi problemlerim gibi ilgilendirir.					
6	Duygularımı başkalarına iletmekte güçlük çekerim.					
7	İnsanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider.					
8	Birisiyle tartışırken bazen dikkatim onun söylediklerinden çok vereceğim cevaplar üzerinde yoğunlaşır.					
9	Çevremde çok sevilen bir insanım.					
10	Televizyondaki filmler mutlu sonla bitince rahatlarım.					
11	Düşüncelerimi başkalarına iletmekte güçlük çektiğim olur.					
12	İnsanların çoğu bencildir.					
13	Sinirli bir insanım.					
14	Genellikle insanlara güvenirim.					
15	İnsanlar beni tam olarak anlamıyorlar.					
16	Girişken bir insanım.					
17	Bir yankıma derdimi anlatmak beni rahatlatır.					
18	Genellikle hayatımdan memnunum.					
19	Yakınlarım bana sık sık dertlerini anlatırlar.					
20	Genellikle keyfim yerindedir.					

Ek 4. İzin Onayı

T.C.
GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 20055123-44-E.6616284
Konu : Anket Çalışması

02.04.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi

Akademik çalışmalar kapsamında Gümüşhane Üniversitesi Arş. Gör. Zekiye GÖKTEKİN tarafından ilimiz geneli Müdürlüğümüze bağlı tüm okullarda öğrencilere yönelik "**Öğretmenlerin Küresel Sosyal Sorumluluk Tutumları ile Sürdürülebilir Çevre Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**", Trabzon Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Yunus TOPÇU tarafından ise ilimiz geneli Müdürlüğümüze bağlı ortaokullarda "**Farklı Statüdeki Liselerde Okuyan Öğrencilerin Spor Yapma Alışkanlıkları ile Empatik Eğilimleri ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi**" konulu anket yapılması ise istenmektedir.

Söz konusu anket çalışmasının ilimiz geneli Müdürlüğümüze bağlı ilgili okullarda uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde "OLUR" larınıza arz ederim.

Seyit TOK
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

Uygun görüşle arz ederim.

Mesut OLGUN
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
02.04.2019

İbrahim TAŞ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

EK: Araştırma Değerlendirme Formu (2 Adet)

Adres: MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
STRATEJİ ŞUBESİ

Elektronik Ağ: www.gumushane.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme29@meb.gov.tr

Bilgi için: Şube Müdürü Seyit TOK - 114
Yusuf BİNGÖL - 129
Tel : 0 (456) 213 10 77
Faks: 0 (456) 213 10 17

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 375a-eb0f-3eb4-9a5f-00bb kodu ile teyit edilebilir.

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Yunus TOPCU 1981 yılında Bayburt'ta dünyaya gelmiştir. İlk orta ve Lise eğitimini burada tamamladıktan sonra 1999 yılında Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazanmıştır. 2003 yılında bu okuldan mezun olduktan sonra 2005 yılında Gümüşhane ilinde Beden Eğitimi öğretmeni olarak görev yapmaya başlamıştır ve halen bu ilde göreve devam etmektedir. TOPCU evli ve iki çocuk babasıdır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Oltan Bey Mahallesi Tünel Küme Evler C Blok Kat 6 Daire 28

Merkez / GÜMÜŞHANE

E-Posta : ytopcu69@gmail.com